

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра фінансового аналізу та аудиту

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«Організація та методика фінансового аналізу діяльності малого підприємства»

Студентки 2 курсу, 7м групи,
спеціальності 071
«Облік і оподаткування»
спеціалізації «Фінансова
аналітика»

Пацьори Вікторії
Вячеславівни

підпис

Науковий керівник
д.е.н., доцент

Гордополов
Володимир Юрійович

підпис

Гарант освітньої
програми
д.е.н., доцент

Гордополов
Володимир Юрійович

підпис

Київ 2020

Київський національний торговельно-економічний університет

Факультет фінансів та обліку

Кафедра фінансового аналізу та аудиту

Освітній ступінь «Магістр»

Спеціальність «Облік і оподаткування»

Спеціалізація «Фінансова аналітика»

Затверджую

Зав. кафедри _____

К.О. Назарова

30 грудня 2019 р.

Завдання

на випускню кваліфікаційну роботу студентіві

Пацьорі Вікторії Вячеславівні

1. Тема випускного кваліфікаційного проекту (роботи): Організація та методика фінансового аналізу діяльності малого підприємства (на матеріалах ТОВ НВО «ТЕЛЕМЕТРИЧНІ МЕДИЧНІ СИСТЕМИ»)

Затверджена наказом ректора від 27. 12. 2019 р. № 4487.

2. Строк здачі студентом закінченого проекту (роботи): 01.11. 2020 р.

3. Цільова установка та вихідні дані до проекту (роботи):

Метою роботи є поглиблення теоретичних, методичних підходів та розробка практичних рекомендацій щодо пошуку напрямків зміцнення діяльності малого підприємства за результатами проведення фінансового аналізу.

Об'єктом дослідження є господарська діяльність малого підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні і прикладні аспекти організації та методики фінансового аналізу діяльності малого підприємства.

4. Консультанти по роботі (проекту), із зазначенням розділів проекту, що стосуються їх:

Розділ	<i>Консультант</i> (прізвище, ініціали)	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

5. Зміст випускового кваліфікаційного проекту (роботи) – перелік питань по розділах, що належить розробити:

Вступ

Розділ 1. Теоретичні аспекти фінансового аналізу діяльності малого підприємства

1.1. Економічна характеристика діяльності малого підприємства

1.2. Основні етапи розвитку наукової думки щодо фінансового аналізу діяльності малого підприємства

1.3. Стан та перспективу розвитку суб'єктів малого підприємництва в Україні

Висновки до розділу 1

Розділ 2. Інформаційне забезпечення фінансового аналізу діяльності малого підприємства

2.1. Аналіз нормативно-правового забезпечення та спеціальної літератури з питань дослідження

2.2. Особливості облікового відображення операцій, пов'язаних з діяльністю малого підприємства

2.3. Організаційно-інформаційна модель фінансового аналізу діяльності малого підприємства

Висновки до розділу 2

Розділ 3. Організація та методика фінансового аналізу діяльності суб'єкта малого підприємництва

3.1. Особливості організації фінансового аналізу діяльності малого підприємства

3.1. Методика фінансового аналізу діяльності суб'єкта малого підприємництва

3.3. Напрями вдосконалення організації та методики фінансового аналізу діяльності малого підприємства

Висновки до розділу 3

Висновки і пропозиції

Список використаних джерел

Додатки

6. Календарний план виконання роботи

№ пор.	Назва етапів випускного кваліфікаційного проекту(роботи)	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	2	3	4
1	Написання наукової статті за темою дослідження	15.06.2020	15.06.2020
2	Написання 1 розділу роботи	30.06.2020	30.06.2020
3	Написання 2 розділу роботи	02.09.2020	02.09.2020
4	Написання 3 розділу роботи	11.10.2020	11.10.2020
5	Написання вступу та висновків	25.10.2020	25.10.2020
6	Представлення роботи на кафедрі	01.11.2020	01.11.2020
7	Попередній захист випускної кваліфікаційної роботи	25.11.2020	

7. Дата видачі завдання «30» _____ грудня _____ 2019__ р.

8. Керівник випускної кваліфікаційної роботи

_____ (прізвище, ініціали, підпис)

9. Гарант освітньої програми

_____ (прізвище, ініціали, підпис)

10. Завдання прийняв до виконання студент

_____ (прізвище, ініціали, підпис)

11. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи

Малий бізнес є невід'ємним провідним сектором економіки будь-якої держави, оскільки, саме малий він створює 50-60% валового внутрішнього продукту та забезпечує 50-70% зайнятості населення в країнах з ринковою економікою, сприяє розвитку конкуренції, найбільше забезпечує ринок товарами і послугами повсякденного користування, мобілізує фінансові та виробничі ресурси, забезпечує значний рівень надходжень до бюджету та може стати вирішальним фактором у подоланні ряду соціально-економічних проблем суспільства. Метою аналізу фінансового аналізу діяльності малого підприємства є підвищення його фінансової стійкості та платоспроможності на основі збільшення економічного потенціалу та поліпшення структури активів, власного капіталу і зобов'язань, що обумовлює актуальність дослідження.

У роботі розглядається економічна характеристика діяльності малого підприємства, досліджуються теоретичні аспекти аналізу діяльності малого підприємства. Розглянуто порядок організації та проведення фінансового аналізу діяльності суб'єкта малого підприємництва з використанням сучасних інформаційних технологій.

Дослідження проведено на достатньому теоретичному рівні із застосуванням сучасних методів обробки економічної інформації. Основні положення та висновки роботи відповідають темі та предмету дослідження, достатньо повно розкривають його зміст. Пропозиції щодо удосконалення організації та методики аналізу діяльності малого підприємства мають практичну цінність і можуть застосовуватись суб'єктами малого підприємництва.

Випускна кваліфікаційна робота Пацьори В.В. на тему «Організація та методика фінансового аналізу діяльності малого підприємства» відповідає встановленим вимогам і може бути рекомендована до захисту.

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи

_____ (підпис, дата)

Відмітка про попередній захист

_____ (ПІБ, підпис, дата)

12. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу

Випускна кваліфікаційна робота студента _____

(прізвище, ініціали)

може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Гарант освітньої програми _____

(підпис, прізвище, ініціали)

Завідувач кафедри _____

(підпис, прізвище, ініціали)

« _____ » _____ 2020 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	6
1.1. Економічна характеристика діяльності малого підприємства.....	6
1.2. Основні етапи розвитку наукової думки щодо фінансового аналізу діяльності малого підприємства.....	9
1.3. Стан та перспективи розвитку суб'єктів малого підприємництва в Україні.....	13
Висновки до розділу 1.....	18
РОЗДІЛ 2. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	19
2.1. Аналіз нормативно-правового забезпечення та спеціальної літератури з питань дослідження.....	19
2.2. Особливості облікового відображення операцій, пов'язаних з діяльністю малого підприємства.....	23
2.3. Організаційно-інформаційна модель фінансового аналізу діяльності малого підприємства.....	28
Висновки до розділу 2.....	33
РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА.....	34
3.1. Особливості організації фінансового аналізу діяльності малого підприємства.....	34
3.2. Методика фінансового аналізу діяльності суб'єкта малого підприємництва.....	38
3.3. Напрями вдосконалення організації та методики фінансового аналізу діяльності малого підприємства	44
Висновки до розділу 3.....	48
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	53
ДОДАТКИ.....	59

ВСТУП

Актуальність теми. Розвиток ринкових відносин в Україні, активізація фінансових ринків, збільшення кількості фінансових інструментів та різноманіття фінансових послуг, необхідність пошуку та оптимізації джерел фінансових ресурсів, вибору найбільш ефективних форм та методів фінансування та використання капіталу об'єктивно сприяли розвитку такого важливого напрямку аналітичної роботи, як фінансовий аналіз. Аналітичні дослідження господарської діяльності малого підприємства заслуговують особливої уваги. І насамперед це пов'язано з особливостями функціонування подібних підприємств. Мале підприємство – цілком самостійна форма організації економічного життя суб'єкта господарювання зі своїми особливостями, перевагами і недоліками, закономірностями розвитку. Фінансовий аналіз діяльності малого підприємства – це аналіз фінансової звітності для виявлення взаємозв'язку і взаємозалежності між показниками фінансово-господарської діяльності, відображеними у звітності.

Тобто, процес формування висновку про забезпечення розвитку підприємства необхідними фінансовими ресурсами і підвищення ефективності діяльності. Опираючись на ретроспективні дані фінансовий аналіз має на меті зниження непевності відносно майбутнього стану підприємства. Особливі риси існування та діяльності малого підприємства і визначають глибину аналітичної обробки інформаційних потоків, особливості організації фінансового аналізу, підбір прийомів та способів проведення аналізу, що пояснює актуальність теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням розвитку та діяльності малого підприємництва приділяють увагу такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як: А. Гринюк, Т. Гоголь, С. Румянцева, В. Кредісов, М. Хурса, Г. Цегелик, Т. Греджева, В. Ковальова, Є. Мних, І. Максименко, А. Мазаракі, А. Шеремет та ін. В.І. Самборський, О. Благодарний, О. Карпова у своїх роботах приділяють увагу аналізу окремих показників діяльності суб'єктів малого підприємництва. Ними визначено категоріальний апарат і структуру фінансових показників. Проте, враховуючи результати досліджень вчених та регламентацію чинних вітчизняних

нормативно-правових актів, деякі аспекти фінансового аналізу суб'єкта малого підприємства потребують уточнення.

Мета і завдання дослідження. Метою випускної кваліфікаційної роботи є поглиблення теоретичних, методичних підходів та розробка практичних рекомендацій щодо пошуку напрямків зміцнення діяльності малого підприємства за результатами проведення фінансового аналізу.

Визначена мета формулює зміст дослідження, що полягає у поетапному розв'язанні таких завдань:

- 1) дати коротку характеристику діяльності малого підприємства;
- 2) розкрити основні етапи розвитку наукової думки щодо фінансового аналізу діяльності малого підприємства;
- 3) визначити стан та перспективу розвитку суб'єктів малого підприємництва в Україні;
- 4) проаналізувати нормативно-правове забезпечення та спеціальної літератури з питань дослідження;
- 5) розкрити особливості облікового відображення операцій, пов'язаних з діяльністю малого підприємства;
- 6) окреслити організаційно-інформаційну модель фінансового аналізу діяльності малого підприємства;
- 7) виявити особливості організації фінансового аналізу діяльності малого підприємства;
- 8) розкрити методику фінансового аналізу діяльності суб'єкта малого підприємництва;
- 9) визначити основні напрями удосконалення організації та методики фінансового аналізу діяльності малого підприємства.

Об'єктом дослідження є фінансовий аналіз діяльності малого підприємства.

Предметом дослідження визначено теоретичні і прикладні аспекти організації та методики фінансового аналізу діяльності малого підприємства.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження (для виконання поставлених у кваліфікаційній роботі завдань) є загальнонаукові та

спеціальні методи наукового пізнання. Серед них варто виокремити такі: історичний – для висвітлення еволюції нормативно-правового забезпечення малого підприємництва; методи аналізу і синтезу, індукції та дедукції – для розкриття наукових підходів до тлумачення поняття «мале підприємство»; метод порівняння – під час дослідження взаємозв'язків між окремими фінансовими показниками діяльності малого підприємства. Крім того, задля наочного подання результатів дослідження застосовано обліковий, графічний і табличний методи, а методи наукового абстрагування, узагальнення й конкретизації використано для формулювання наукових тверджень і висновків.

Інформаційною базою дослідження є праці вітчизняних і зарубіжних учених, нормативно-правові акти України; аналітичні й статистичні матеріали Державної служби статистики України, періодичні видання, Інтернет-публікації, фактографічна інформація ТОВ НВО «ТЕЛЕМЕТРИЧНІ МЕДИЧНІ СИСТЕМИ».

Гіпотеза випускної кваліфікаційної роботи полягає у припущенні, що використання комплексу відповідних методів та системного підходу до фінансового аналізу діяльності малих підприємств дозволить удосконалити його організацію та методику.

Наукова новизна роботи полягає у систематизації, теоретико-методичному обґрунтуванні та практичному вирішенні завдань щодо вдосконалення організації та методики фінансового аналізу діяльності малого підприємства.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що отримані результати і запропоновані рекомендації щодо вдосконалення організації та методики фінансового аналізу діяльності малого підприємства допомагають приймати виважені рішення щодо забезпечення розвитку підприємства необхідними фінансовими ресурсами і підвищення ефективності його діяльності.

Апробація наукових досліджень. За темою випускної кваліфікаційної роботи опубліковано

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна характеристика діяльності малого підприємства

У сучасних умовах господарювання, коли держава знаходиться в політичній нестабільності, яка може привести до нової хвилі виведення капіталів з України, відбуваються процеси активізації діяльності у сфері підприємництва. Підприємництво відіграє важливу роль в розвитку економіки кожної держави, воно виконує ряд функцій, як економічного, так і соціального характеру. Економічна роль підприємництва полягає в тому, що воно мобілізує фінансові і виробничі ресурси населення, сприяє розвитку конкуренції, є двигуном науково-технічного прогресу, забезпечує поповнення державного і місцевого бюджету за рахунок надходжень від податків та зборів тощо. У соціальному значенні підприємництво сприяє створенню нових робочих місць, забезпечує ринок потрібними товарами та послугами, намагаючись найповніше задовольнити потреби населення. Воно відіграє визначальну роль також в соціально-економічному прогресі будьякої країни світу. Проте, важливим структурним елементом діяльності середніх і великих підприємств, а також корпорацій є мале підприємництво.

Мале підприємство – цілком самостійна форма організації економічного життя суб'єкта господарювання зі своїми особливостями, перевагами і недоліками, закономірностями розвитку.

Якщо зіставити сучасні критерії віднесення суб'єктів до малого підприємництва, то саме підприємець є одним із ключових суб'єктів цієї форми організації бізнесу, яку так широко досліджувало багато науковців.

Таким чином, *підприємець* – особа, яка завдяки поєднанню у собі власних якостей і здібностей та їхнього розвитку (організаторських, новаторських та комерційних) провадить господарську інноваційно спрямовану діяльність з метою задоволення суспільних та особистих потреб, а також отримання максимального прибутку при мінімальних затратах факторів виробництва.

Завдання, які стоять перед підприємцем, щодо реалізації досягнення цієї мети перераховані на рис.1.1.

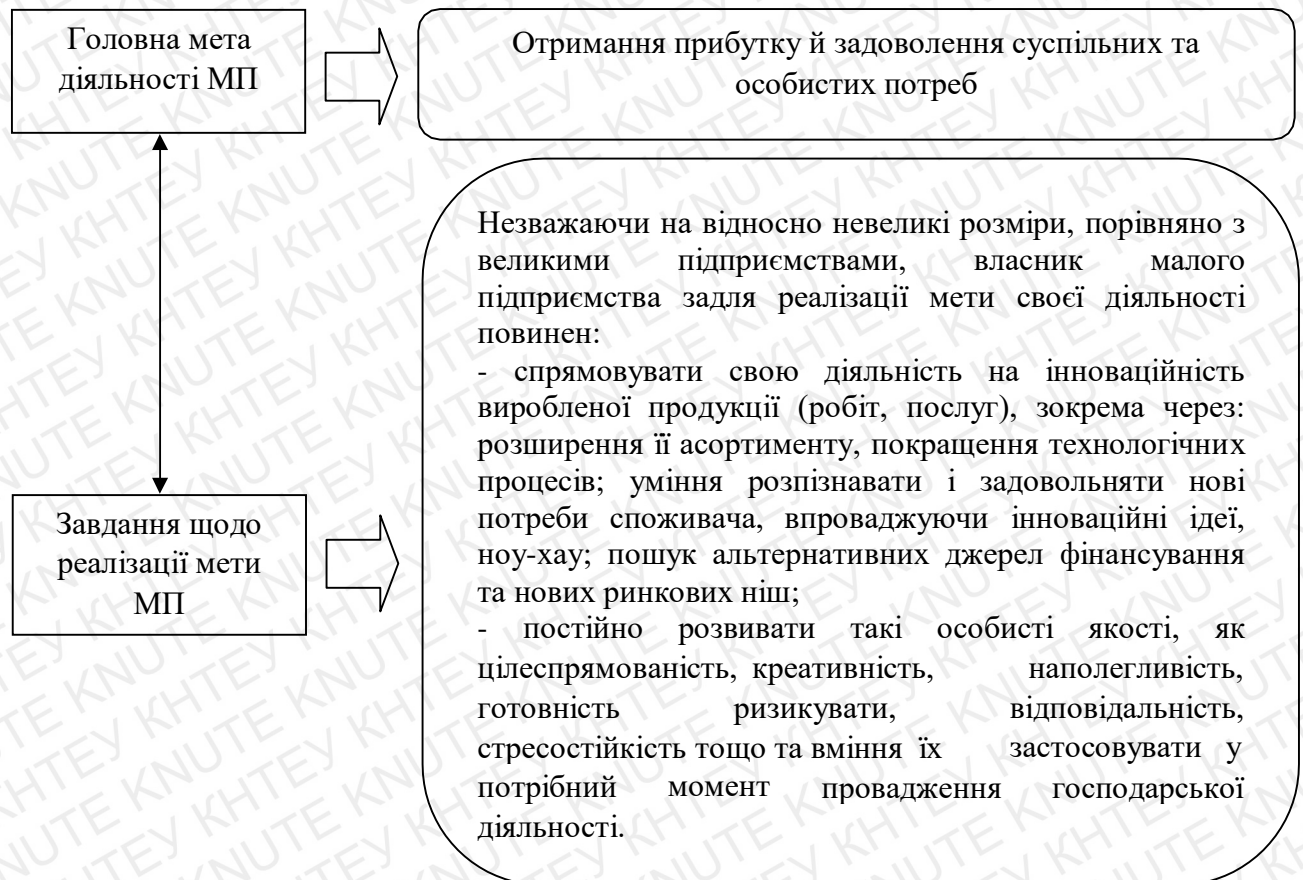

Рис. 1.1. Характеристика мети та завдань малого підприємства

Джерело: узагальнено автором на основі [52]

Малі підприємства найбільш динамічно освоюють нові види продукції і економічні ніші, розвиваються в галузях, менш привабливих для великого бізнесу, мають високу оборотність оборотних коштів, здатні здійснювати активну інноваційну політику. Малим підприємствам властиві гнучкість і висока пристосовність до змін ринкової кон'юнктури.

За словами Р. Слав'юка, малий бізнес – це «самостійна, систематична господарська діяльність малих підприємств будь-якої форми власності та громадян-підприємців (фізичних осіб), яка проводиться на власний ризик з метою отримання прибутку. Практично – це будь-яка діяльність (виробнича, комерційна, фінансова, страхова тощо) зазначених суб'єктів господарювання, спрямована на реалізацію власного економічного інтересу» [70, с. 186].

Отже, *мале підприємництво (малий бізнес)* – це самостійна, на власний ризик та розсуд, інноваційно спрямована діяльність громадян-підприємців (фізичних осіб-підприємців) та підприємств (юридичних осіб), яка провадиться з метою отримання прибутку та задоволення суспільних і особистих потреб.

Розглянувши досвід зарубіжних країн, можемо узагальнити підходи щодо визначення критеріїв, які, необхідно розглянути як базові та похідні властивості в якісному і кількісному аспекті (Додаток А) [43]. Це дасть змогу не лише чітко відносити суб'єктів до малого підприємництва, а й визначити його соціально-економічну роль, чітко визначити суб'єктів, яким на основі законодавства передбачена певна фінансова підтримка тощо.

Функціонування малого підприємництва визначає принципи взаємодії держави і ринку на мікрорівні. Наукові засади успішного функціонування малого підприємництва в національній економіці, сформульовані І. Власенком, схематично зображено у Додатку А [8, с. 8].

Роль і місце малого підприємництва в економіці країни виражається також у функціях, які воно виконує (додаток Б) [65; 70].

Ще однією функцією, яку мимоволі виконують малі підприємства, є стабілізація ринкового середовища завдяки тому, що вони є гнучкими, а тому легко і без додаткових витрат можуть реагувати на зміни попиту.

На основі застосування SWOT-аналізу малого підприємства було визначено особливості вітчизняного малого бізнесу, а саме його сильні, слабкі сторони, можливості та загрози (Додаток В).

За результатами аналізу видно, що малі підприємства в порівнянні з іншими суб'єктами господарювання мають значні переваги, а також можливості, основними з яких є гнучкість та здатність зайняти будь-яку нішу на ринку. Однак, має місце і ряд слабких сторін та «пасток», які є негативними чинниками у боротьбі за економічне виживання. Так, головною загрозою підприємств малого бізнесу є їх вразливість, нестійкість і залежність від державної підтримки. Виходячи з цього, державне регулювання діяльності малого підприємництва повинно спрямовуватись на нівелювання впливу його негативних сторін на потенційні можливості.

Отже, мале підприємництво: 1) мобілізує фінансові і виробничі ресурси населення; 2) слугує могутнім антимонопольним бар'єром, сприяючи розвитку конкуренції; 3) сприяє розвитку науки, є чинником структурної перебудови і забезпечення проривів науково-технічного прогресу, оскільки легше піддається нововведенням, впроваджує нові товари та послуги; 4) вирішує проблему зайнятості, а, разом з тим, і проблему стабілізації ринку робочої сили, сприяючи створенню нових робочих місць; 5) забезпечує ринок потрібними товарами та послугами, швидко реагуючи на потреби споживача; 6) відіграє важливу роль при задоволенні попиту на товари та послуги, оскільки, шукаючи ту чи іншу нішу, підприємці намагаються вибрати таку, яка би найповніше задовольняла потреби споживачів; 7) відіграє важливу роль в утворенні середнього класу; 8) забезпечує швидку оборотність ресурсів, що сприяє ефективності діяльності цього сектору економіки.

З часом саме малий бізнес стане провідним чинником економічних перетворень і не треба буде доводити, що підтримка малого бізнесу є вигідною не тільки суб'єктам малого підприємництва, але й усій економіці, суспільству в цілому.

1.2. Основні етапи розвитку наукової думки щодо фінансового аналізу діяльності малого підприємства

З розвитком і поглибленням ринкових відносин, посиленням конкуренції малий бізнес має бути озброєний технологіями системного фінансового аналізу, прогнозування, планування і управління. Тому визначення методичних основ фінансового аналізу за даними спрощеної звітності є актуальним завданням. Причин для цього декілька. По перше, зміщення акцентів у джерелах походження фінансових ресурсів, що спричинене розвитком ринку, конкурентним середовищем, пріоритетністю та спрямованістю бюджетних програм підтримки сільськогосподарських товаровиробників. По друге, у малому підприємстві внутрішній мотиваційний механізм діяльності має переважно форму самофінансування. У зв'язку з цим назріла потреба комплексного підходу до

формування системи фінансового аналізу, спрямованої на створення ефективних умов господарювання та інформаційне забезпечення управління ними. Крім того, оцінка і прогнозування фінансового стану повинна бути основою аналізу на малому підприємстві, оскільки розвиток підприємства на довгострокову перспективу можливий лише за умови стабільної фінансово-господарської діяльності в умовах ринкової економіки та жорсткої конкуренції з підприємствами великого і середнього бізнесу.

Розглянемо сутність поняття «фінансовий аналіз» з точки зору окремих науковців.

Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства – комплексне вивчення їх функціонування з метою об'єктивної оцінки досягнутих фінансових результатів і виявлення шляхів подальшого підвищення прибутковості (рентабельності) при забезпеченні безпечного рівня ліквідності [24, с. 17].

Фінансовий аналіз – це метод оцінювання і прогнозування фінансового стану підприємства. Він служить основою обґрунтування рішень у сфері управління фінансовими ресурсами підприємства [79, с. 9].

Фінансовий аналіз є методикою оцінки поточного і перспективного фінансового стану підприємства на підставі вивчення залежності і динаміки показників фінансової інформації [80, с.7].

Дослідження сутності поняття «фінансовий аналіз» дозволяє виділити основні його об'єкти, а саме: фінансовий стан, платоспроможність, ліквідність, прибутковість (рентабельність), фінансовий результат, ймовірність банкрутства.

Виокремлені об'єкти фінансового аналізу дозволяють здійснити аналіз результативності діяльності з визначенням резервів підвищення рентабельності та фінансово-економічні показники, які дозволяють здійснити аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства з оцінкою та знаходженням шляхів для їх зміцнення), що підтверджує важливість та пріоритетність саме фінансового аналізу для оцінки фінансово-господарської діяльності малого підприємства та його інформаційну спрямованість на обґрунтування економічних рішень в системі управління та зовнішніми користувачами.

Зміст конкретних цілей фінансового аналізу залежить від завдань

суб'єктів фінансового аналізу, що можуть істотно відрізнятись. Так, інвестори зацікавлені в оцінці стабільності доходів по акціях, рівні прибутковості (рентабельності) фірми. Кредиторів більш цікавить інформація про рівень ліквідності та платоспроможності. Менеджери та керівництво підприємством, в першу чергу, здійснює оцінку доходності різних видів активів та ефективності управління ними, крім того, для якісного планування та контролю вони мають реально оцінювати стан фінансів фірми й можливості впливу на нього [14].

Цілі фінансового аналізу досягаються в результаті вирішення певного взаємозалежного набору аналітичних завдань, які представляють собою конкретизацію цілей аналізу з урахуванням організаційних, інформаційних, технічних і методичних можливостей проведення фінансового аналізу на малих підприємствах. Основними критеріями є обсяг і якість вихідної аналітичної інформації.

Спрямованість аналізу залежить від поставлених цілей і задач управління, що впливає на напрями фінансового аналізу на малих підприємствах, які можна виділити в три основні взаємопов'язані блоки:

- аналіз фінансових результатів діяльності підприємства;
- аналіз фінансового стану підприємства;
- аналіз ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства.

Дослідження виокремлених напрямів фінансового аналізу малого підприємства дозволяє виявити їх зв'язок та відзначити важливість комплексного аналізу формування прибутку і фінансових результатів діяльності підприємства, які будуть враховувати фактори, що впливають на фінансову стійкість малого підприємства. Як відзначає Шохнех А.В. [82, с. 1-6] аналіз в малому бізнесі є системоутворюючим процесом в управлінні, основою управлінської інформаційної системи, важливим елементом розробки науково обґрунтованих планів і підготовки управлінських рішень, інструментом оперативного контролю прийнятих рішень, дієвим засобом запобігання неефективної господарської діяльності і виявлення внутрішньогосподарських резервів.

Тобто, аналіз фінансового стану підприємства є квінтесенцією всієї

господарської діяльності, «лакмусовим папірцем» стану «фінансового здоров'я» для внутрішніх користувачів і «візитною карткою» для зовнішніх.

Так О.Ф. Томчук, В.Б. Мішура при визначенні суті фінансового стану підприємства, фінансовий стан зводиться тільки до наявності та використання оборотних коштів та фінансових ресурсів [39, 75].

Ю.М. Тютютник при визначенні фінансового стану підприємства зі складу фінансових відносин виокремлює кредитні [76, с. 83].

Є.В.Мних та Г.В. Савицька фінансовий стан визначають як показник конкурентоздатності [41, с. 5; 68, с. 208].

І.О. Школьник, О.В. Дейнека, Ю.С. Цал-Цалко та Т.Д. Сипко сутність фінансового стану зводиться лише до платоспроможності і кредитоспроможності [79, с. 51; 71, с. 99; 81].

У роботах І.Д. Адамової та Г.В. Савицької фінансовий стан підприємства розглядається тільки в статичному варіанті (на певну дату) [1; 68].

О.А. Сарапіна наголошує на тому, що фінансовий стан підприємства – це здатність, спроможність підприємства фінансувати свою діяльність. Він визначається певним складом елементів (рис. 1.2) та характеризується фінансовими ресурсами, які необхідні для нормального функціонування підприємства, доцільністю їх розміщення та ефективністю використання, фінансовими взаємовідносинами з іншими юридичними та фізичними особами, платоспроможністю та фінансовою стійкістю [69].

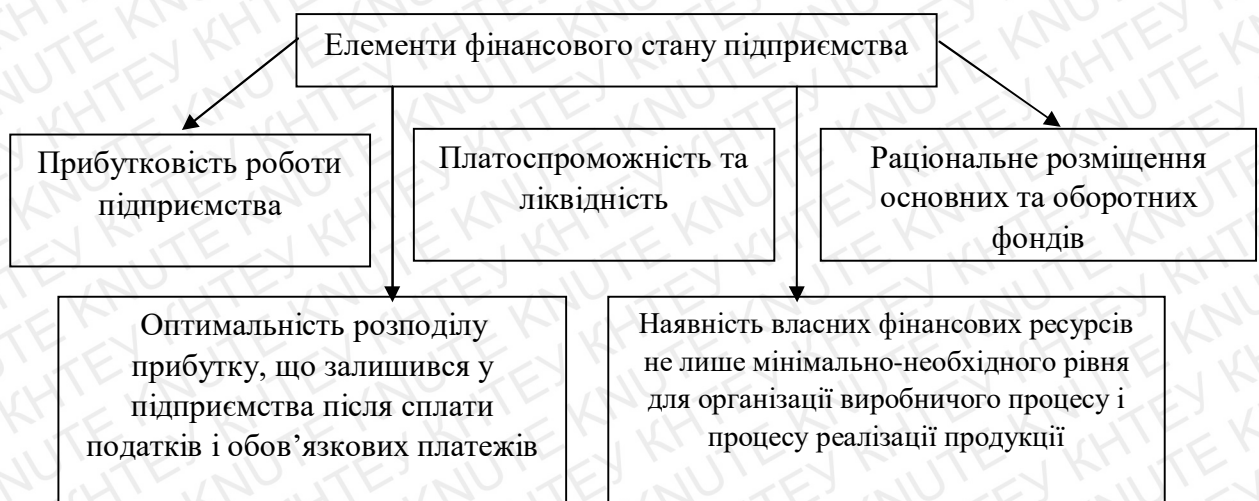

Рис. 1.2. Елементи фінансового стану підприємства

Джерело: узагальнено автором за [69]

Таким чином, фінансовий стан передусім є об'єктом фінансового управління, результатом фінансово-господарської діяльності й слугує якісною характеристикою діяльності підприємства. Фінансовий стан підприємства відображає стан забезпеченості фінансовими ресурсами, необхідними для нормального функціонування підприємства, доцільністю їх розміщення та ефективністю використання й вимірюється сукупністю показників, що характеризують загальні результати діяльності підприємства на даний час і визначає його перспективи у майбутньому.

1.3. Стан та перспективи розвитку суб'єктів малого підприємництва в Україні

Мале підприємництво (МП) в Україні завжди існувало у складних соціально-економічних умовах. Нинішня ситуація зумовлена подоланням третьої хвилі економічної кризи починаючи з 2014 року з огляду на військовий конфлікт на сході країни, анексію Криму, і нині характеризується ключовою позицією сектору МП в економіці.

Розвиток МП є одним із першочергових пріоритетів Уряду України, що закріплено не лише в Угоді про асоціацію України з Європейським Союзом (Угода про асоціацію з ЄС), але і відображено у Стратегії розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України (КМУ) від 24 травня 2017 року № 504-р [12]. З метою реалізації Стратегії МСП КМУ своїм розпорядженням від 10 травня 2018 року № 292-р затвердив План заходів, що, у свою чергу, передбачав досягнення конкретних цілей державними органами, пов'язаними з напрямами, визначеними Стратегією МСП.

Мале підприємництво сприяє становленню середнього класу в суспільстві, частка якого в розвинених країнах світу сягає понад 50% від загальної кількості економічно активного населення.

За період 2015-2019 рр. в Україні кількість представників малого бізнесу збільшилась на 120,5 тис. одиниць або 7,1% [33]. Суб'єкти малого бізнесу

займають домінуючу позицію в економіці країни. Їхня кількість стабільно сягає 99% від загальної кількості суб'єктів підприємництва, що свідчить про значущість малого бізнесу для національної економіки. Стійкість малого бізнесу в кризових умовах призвели до підвищення частки суб'єктів малого підприємництва у 2014-2015 рр. Однак, починаючи з 2016 року спостерігається поступове зменшення їх відсотка, що свідчить про погіршення умов діяльності для бізнесу та зниження ефективності обраних державою інструментів його стимулювання (Додаток Д).

Одним із важливих показників діяльності суб'єктів малого підприємництва є обсяг реалізованої продукції та його частка у загальному обсязі продажів по країні (Додаток Д). За цим показником малий бізнес демонструє стійку позитивну динаміку. За підсумками 2019 року обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктів малого бізнесу в порівнянні з 2018 р. збільшився на 8,1% і становив 2698,2 млрд. грн. Його частка склала 25,6% від загальної суми збуту продукції (робіт, послуг) по Україні в цілому, тобто чверть всього обсягу реалізації припадає саме на малий бізнес, що свідчить про його значущість для економіки України. Однак, тут слід зазначити, що в цьому показнику не врахована інфляційна складова, яка була особливо значною в 2015 р.

Результативність економічної діяльності у підприємницькому секторі відображає прибуток – цільовий показник, якого прагне досягти будь-який суб'єкт господарювання. Аналіз динаміки чистого прибутку представників малого бізнесу показав позитивну тенденцію (Додаток Д). Так, за період 2015-2019 рр. збитковість малих підприємств залишилась майже без змін: з 26,5% в 2015 р. до 26,7% в 2019 р. За підсумками 2019 року малі підприємства отримали чистий прибуток у розмірі 89,4 млрд. грн. [33].

Враховуючи все вище зазначене, базовим підприємством дослідження було обрано ТОВ НВО «ТЕЛЕМЕТРИЧНІ МЕДИЧНІ СИСТЕМИ», місцезнаходження якого в економічній системі регіону можемо побачити в Додатку Е [34]. Товариство діє на основі повного господарського розрахунку та самофінансування.

Очолює підприємство директор Мартюк Віталій Валерійович, який діє на підставі Статуту.

Аналіз виробничо-господарської діяльності ТОВ НВО «ТЕЛЕМЕТРИЧНІ МЕДИЧНІ СИСТЕМИ» є засобом систематичного всебічного контролю, а також порівняння досягнутих показників з рівнем минулих років.

В першу чергу необхідно провести розрахунок основних економічних показників діяльності досліджуваного товариства (Додаток З) за даними «Балансу» та «Звіту про фінансові результати» (Додаток Ж).

Проведені дослідження свідчать, що ТОВ НВО «ТЕЛЕМЕТРИЧНІ МЕДИЧНІ СИСТЕМИ» діє прибутково, про що свідчать дані показників чистого доходу від реалізації продукції та чистого прибутку.

В умовах ринкової економіки прибуток відіграє важливу роль, будучи головною метою підприємницької діяльності, основним внутрішнім джерелом формування фінансових ресурсів підприємства, що забезпечують його розвиток, створюючи базу економічного розвитку держави в цілому. Прибуток є головним джерелом зростання ринкової вартості підприємства, найважливішим джерелом задоволення соціальних потреб суспільства, а також основним захисним механізмом, що охороняє підприємство від загрози банкрутства [20].

Прибуток ТОВ НВО «ТЕЛЕМЕТРИЧНІ МЕДИЧНІ СИСТЕМИ» - це фінансовий результат його діяльності, який найточніше відображає ефективність реалізації продукції, рівень організації, стан продуктивності праці, рівень собівартості. До того ж це і основа для розвитку підприємства, і запорука добробуту персоналу, і великі дивіденди для власників.

Аналіз чистого доходу від реалізації продукції, валового та чистого прибутку за даними фінансової звітності досліджуваного товариства наведений у Додатку К дає можливість наочно представити позитивну динаміку цих показників.

Також, в процесі дослідження фінансово-господарської діяльності підприємства доцільно проаналізувати витрати господарської діяльності ТОВ НВО «ТЕЛЕМЕТРИЧНІ МЕДИЧНІ СИСТЕМИ» (табл. 1.1).

За результатами проведеного аналізу визначено, що загальні витрати господарської діяльності ТОВ НВО «ТЕЛЕМЕТРИЧНІ МЕДИЧНІ СИСТЕМИ» у 2019 році становили 3412,4 тис. грн., що на 1040,8 тис. грн. більше ніж у 2015

**Аналіз витрат господарської діяльності ТОВ НВО «ТЕЛЕМЕТРИЧНІ
МЕДИЧНІ СИСТЕМИ» за 2015-2019 р.р., тис. грн.**

Показники	2015	2016	2017	2018	2019	Відхилення, (+,-)	
						абсол.,	відно- сне, %
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	36,1	33,6	11,9	23,8	24,2	- 11,9	- 32,97
Інші витрати	2335,5	2577,2	2459,2	2852,5	3388,2	1052,7	45,07
Разом	2371,6	2610,8	2471,1	2876,3	3412,4	1040,8	43,88

Джерело: сформовано на основі даних фінансової звітності ТОВ «ТЕЛЕМЕТРИЧНІ МЕДИЧНІ СИСТЕМИ» за 2015-2019 р.р.

році. Основи витрат складають інші витрати, які теж зросли на 1052,7 тис. грн.

Незважаючи на зростання витрат, товариство отримало чистий прибуток у розмірі 132,2 тис. грн., що більше від 2015 року на 372,1 тис. грн.

Розглянувши стан підприємницького середовища в свою чергу можна визначити, що зовнішнє та внутрішнє середовище впливають на діяльність малого підприємства в Україні двостороннє, а саме позитивно і негативно. Перелік факторів впливу на розвиток МП показано в Додатку Л.

Розглянувши зовнішні та внутрішні фактори вважаємо, що на діяльність МП у ринковій економіці впливають, як підприємницьке середовище, так і інтегровані показники, що характеризують стан сектору малого підприємства в економіці країни.

В умовах економічної нестабільності малий бізнес має як переваги, так і недоліки, які представлено в Додатку Л [56].

На діяльність малого підприємництва в Україні впливають ще такі ризики, як недотримання принципу «верховенства права», політична нестабільність, часті зміни в податковому законодавстві, нестабільність національної валюти, збільшення відсоткових ставок за кредитами, невиконання договірних угод з боку партнерів, перебої в електропостачанні, стихійні лиха. Також розвитку малого підприємництва в Україні перешкоджає низький рівень довіри, а з низьким рівнем довіри складніше сформувати щільні мережі співпраці [77].

Аналізуючи проблематику розвитку суб'єктів малого бізнесу в Україні, стає зрозумілим, що забезпечення їх сталого зростання залежить у значній мірі від формування виваженої та дієвої державної політики в цій сфері. Саме тому основні перспективні напрямки розвитку підприємств базуються на формуванні та реалізації задач державної політики щодо сприяння розвитку суб'єктів малого підприємництва:

- оптимізація інструментів державної регуляторної політики;
- розширення доступу до фінансових ресурсів, впровадження механізмів державної фінансової підтримки;
- забезпечення прозорого доступу до публічних замовлень;
- покращення доступу до процесу міжнародного трансферу технологій;
- забезпечення державної підтримки інноваційного розвитку;
- оптимізація адміністративного та податкового тиску;
- організація безкоштовних консультативних послуг суб'єктам малого бізнесу в питаннях юридичного супроводження;
- реалізація заходів щодо боротьби з корупцією в державних органах влади;
- створення сприятливих умов для розвитку сучасної інноваційної інфраструктури;
- забезпечення захисту національних компаній на міжнародному ринку;
- удосконалення процедури банкрутства та відновлення платоспроможності;
- формування передумов для розвитку підприємницької та бізнес-культури.

Отже, мале підприємництво, яке є важелем розвитку підприємств усіх рівнів, може функціонувати як малий бізнес, поліпшуючи соціально-економічний розвиток регіону, держави, суспільства, згодом може стати середнім або великим, бути елементом взаємовідносин між середніми та великими підприємствами, і не треба буде доводити, що підтримка малого бізнесу є вигідною не тільки суб'єктам малого підприємництва, але й усій економіці, суспільству в цілому.

Висновки до 1 розділу

Проведене нами дослідження теоретичних засад фінансового аналізу діяльності малого підприємства дозволило зробити такі висновки:

1. Мале підприємництво – це самостійна, на власний ризик та розсуд, інноваційно спрямована діяльність громадян-підприємців (фізичних осіб-підприємців) та підприємств (юридичних осіб), яка провадиться з метою отримання прибутку та задоволення суспільних і особистих потреб.

2. Фінансовий аналіз сьогодні повинен орієнтуватися на ринкові умови, що змінюються, державну політику в галузі реформування і становлення бухгалтерського обліку і аудиту, давати практичні напрями поліпшення фінансового стану підприємств і подолання кризових станів, у т. ч. банкрутства.

3. Фінансовий стан підприємства відображає стан забезпеченості фінансовими ресурсами, необхідними для нормального функціонування підприємства, доцільністю їх розміщення та ефективністю використання й вимірюється сукупністю показників, що характеризують загальні результати діяльності підприємства на даний час і визначає його перспективи у майбутньому.

4. ТОВ НВО «ТЕЛЕМЕТРИЧНІ МЕДИЧНІ СИСТЕМИ» діє прибутково у 2019 р., про що свідчать дані показників чистого доходу від реалізації продукції та чистого прибутку.

5. Мале підприємництво залишається одним із найбільш впливових секторів економіки і водночас, як показує досвід, дає право вирішувати серйозні проблеми соціально-економічного та політичного напрямку. В умовах євроінтеграції мале підприємництво є найбільш дієвим інструментом зростання обсягів національного виробництва продукції, виконання робіт і надання послуг першої необхідності, вирішує першочергові проблеми зайнятості та належного рівня життя і розвитку суспільства.

6. Впровадження основних задач державної політики у сфері розвитку малого бізнесу створить базис для формування та реалізації перспективних напрямків розвитку суб'єктів малого підприємництва.

РОЗДІЛ 2

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Аналіз нормативно-правового забезпечення та спеціальної літератури з питань дослідження

Становлення, функціонування та розвиток фінансового аналізу діяльності малого підприємництва неможливі без відповідного нормативно-правового забезпечення. Оцінка фінансового стану на підприємстві є одним з важливих елементів у системі управління і прийняття різноманітних господарських рішень. Вона становить інтерес для інвесторів, менеджерів, кредиторів, постачальників матеріально-технічних ресурсів та державних органів управління.

Методичні рекомендації щодо проведення аналізу фінансового стану визначені в нормативно-правових актах України, представлені на рис. 2.1.

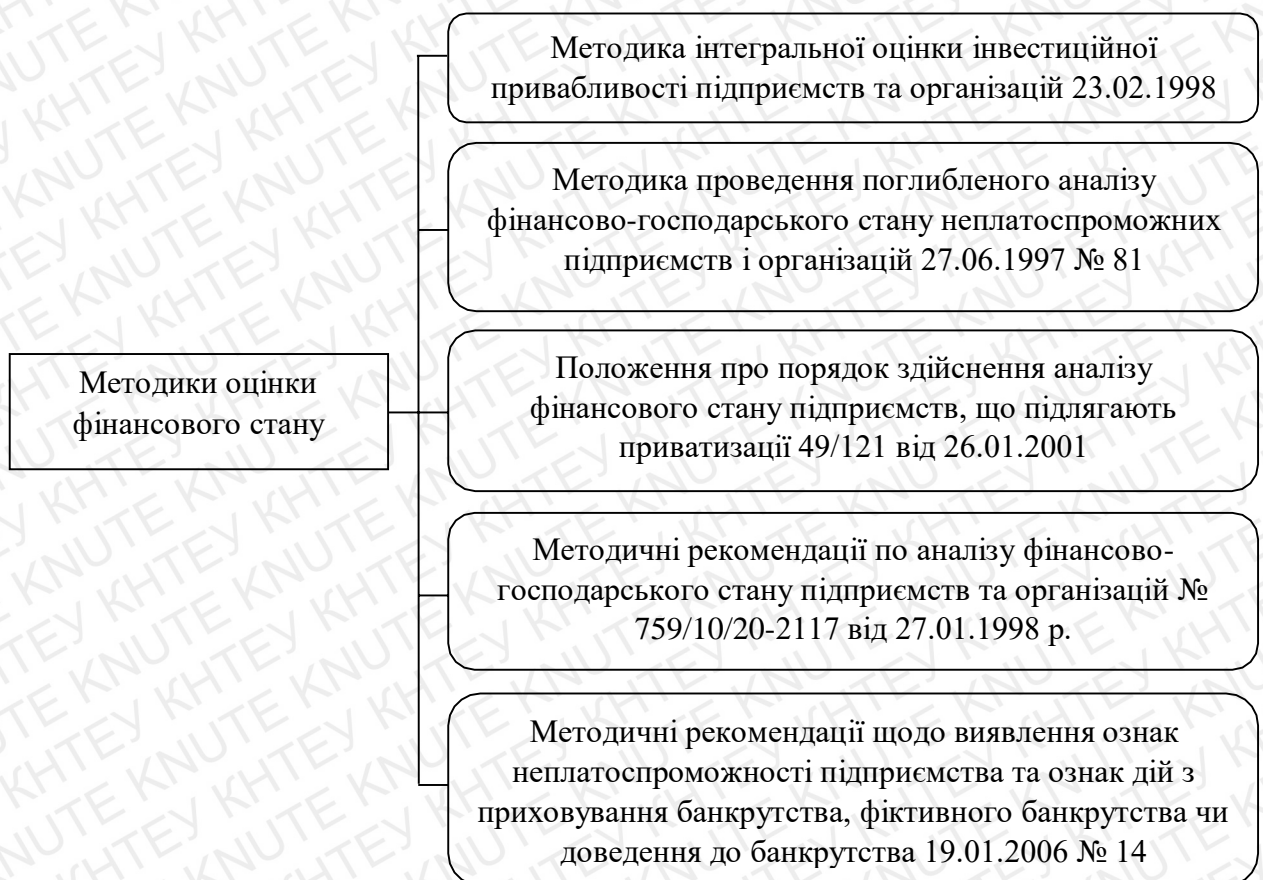

Рис. 2.1. *Методики аналізу фінансового стану, визначені в нормативно-правових актах України*

В Україні підприємницька діяльність малого та середнього бізнесу регулюється відповідними законодавчими актами (додаток М).

Вагоме місце у регулюванні діяльності малих підприємств посідає нормативно-правове забезпечення обліку. Серед основних законодавчих актів в Україні, які регулюють підприємницьку діяльність можна виділити наступні (додаток М).

Чинне українське законодавство передбачає два підходи до класифікації МСП (Таблиця 2.1).

Таблиця 2.1

Критерії визначення розміру малих і середніх підприємств

		Мікро-	Мале	Середнє	Велике	
ЄС	Працівники, осіб	<10	<50	<250	>250	
	Річний оборот, млн. євро	≤2	≤10	≤50	>50	
	Річний баланс, млн. євро	≤2	≤10	≤43	>43	
Україна	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» ⁶	Середня кількість працівників, осіб	<10	<50	<250	>250
		Чистий дохід від реалізації, млн. євро	<0,7	<8	<40	<40
		Балансова вартість активів, млн. євро	<0,35	<4	<20	<20
Господарський кодекс України	Середня кількість працівників за календарний рік, осіб	≤10	≤50	Усі підприємства, які не належать до суб'єктів мікро-, малого та великого підприємництва		
		та	та		та	
		Річний дохід, млн. євро	≤2		≤10	>50

Джерело: розроблено на основі [1, 5]

За ст. 2 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [5] – необхідно, аби щонайменше дві з трьох умов одночасно спрацьовували.

За ст. 55 Господарського кодексу України [1] вимагається одночасне дотримання двох умов для віднесення до того чи іншого розміру. Підхід за Господарським кодексом України було імплементовано разом із прийняттям

Закону України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» [4], що за винятком критерію річного балансу більшою мірою узгоджується із підходом, що використовується ЄС, зокрема при визначенні підстав надання державної підтримки та вжиття заходів, спрямованих на розвиток МСП. Таким чином, ми вважаємо, що критерії визначення належності до МСП в ЄС для цілей цього документа співставні з критеріями, зазначеними у національному законодавстві. Необхідно звернути увагу і на великий розрив між мікро-, малим та середнім бізнесом в Україні. Це спостереження важливо враховувати у контексті подальшого обговорення Стратегії МСП, проблематика і заходи якої більшою мірою стосуються малого та середнього бізнесу, а питання мікробізнесу не знайшли свого відображення достатньою мірою.

Фінансовий аналіз сьогодні повинен орієнтуватися на ринкові умови, що змінюються, державну політику в галузі реформування і становлення бухгалтерського обліку і аудиту, давати практичні напрями поліпшення фінансового стану підприємств і подолання кризових станів, у т. ч. банкрутства.

Сутність фінансового стану підприємств неодноразово намагалися охарактеризувати у своїх працях зарубіжні та вітчизняні вчені, однак єдиної думки не існує до нині. Узагальнюючі різні трактування до визначення сутності фінансового стану підприємства (додаток Н) можна виділити декілька основних підходів.

Таким чином, проаналізувавши різні погляди, вчених-економістів, можемо виділити сутнісні характеристики категорії «фінансовий стан підприємства» (рис. 2.2).

Отже, аналіз джерел нормативно-правового спрямування дозволяє зауважити, що законодавча база для здійснення оцінки фінансового стану представлена в Україні достатньо значною кількістю законів, постанов, положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку в яких існують ряд невідповідностей, що потребують негайного вирішення з метою недопущення перекручень та неточностей облікової інформації, яка відображається в фінансовій звітності та є головним джерелом проведення аналізу. Дослідження нормативних документів щодо методики оцінки фінансового стану підприємств

Рис. 2.2. Основні положення категорії «фінансовий стан підприємства»

Джерело: узагальнено автором за [79]

свідчить про те, що вони висвітлюють загальні напрямки та встановлюють основні методичні засади проведення оцінки фінансового стану, проте вони мають певні недоліки при їх застосуванні на практиці, та неузгодженості одна між одною. Спільним для всіх розглянутих методик недоліком є те, що у них відсутній єдиний інтегральний критерій, на підставі якого можна було б формувати однозначний висновок про рівень фінансового стану на підприємстві та можливість настання його банкрутства, а також недостатнє використання показників грошового потоку, що характеризують ефективність основної діяльності суб'єкта підприємництва з точки зору генерування грошових потоків, які можна спрямувати на інвестування та погашення заборгованості. Все це потребує розробки нового якісного методичного забезпечення оцінки фінансового стану, яке б відповідало сучасним вимогам економіки, враховувало особливості сфер та масштабів діяльності підприємств, а також вплив всіх факторів на його зміну.

На основі узагальнення та аналізу праць вітчизняних та зарубіжних фахівців, а також чинного законодавства України можна зробити висновок, що фінансовий стан – комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-

господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, доцільність розміщення і ефективність використання фінансових ресурсів.

2.2. Особливості облікового відображення операцій, пов'язаних з діяльністю малого підприємства

Аналізуючи розглянуті зміни у чинному законодавстві, варто зазначити, що новий підхід щодо ідентифікації малих підприємств є більш гнучким і ліберальним, адже передбачає обов'язкове дотримання двох критеріїв зі встановлених трьох, а його застосування приведе до розширення кола юридичних осіб, що визнаються малими підприємствами. Багатоаспектний характер наданих суб'єктами малого бізнесу послуг веде до необхідності комплексного підходу до проблем формування відповідних систем обліку та звітності.

Організація обліку на підприємствах малого бізнесу має відповідати всім вимогам щодо обліку: забезпечувати інформаційну, контрольну, аналітичну та оціночну функції.

Основним завданням організації обліку на малих підприємствах є створення такої системи отримання інформації, яка б забезпечувала реальне управління суб'єктом малого підприємництва та примноження доходу від його діяльності.

Проте малі форми господарювання обумовлюють і ряд специфічних особливостей у застосуванні методів та прийомів бухгалтерського обліку [47].

Одним з найбільш важливих організаційних питань бухгалтерського обліку є питання про вибір форми бухгалтерського обліку, яка відображає технологію облікового процесу та передбачає відповідне групування господарських операцій та дотримання встановленої послідовності їх відображення, порядок записів у регістрах синтетичного й аналітичного обліку з урахуванням специфічних особливостей діяльності малих підприємств.

Вибір форми організації бухгалтерського обліку залежить від багатьох внутрішніх факторів, найголовнішими з яких є розмір підприємства, мета його діяльності та інформаційні потреби зовнішніх і внутрішніх користувачів.

Серед форм, які можуть застосовуватися на малих підприємствах можна визначити: просту, журнал-головну, журнально-ордерну, спрощену, автоматизовану та форму обліку, не застосовуючи подвійний запис [1].

Найбільш суттєвою відмінністю є те, що малі підприємства мають можливість обрати просту або спрощену форму ведення бухгалтерського обліку, які мають обмежену кількість бухгалтерських регістрів.

Регістри бухгалтерського обліку мають складатись малим підприємством щомісяця. Підставою для записів у регістрах є первинні документи. Господарські операції заносяться до регістру бухгалтерського обліку за той місяць, у якому вони відбулися.

Відповідно до Методичних рекомендацій № 720, проста форма бухгалтерського обліку використовується організаціями з невеликою кількістю господарських операцій (документооборотом), які виконують нематеріаломісткі роботи і послуги [31]. При застосуванні даної форми використовується Журнал обліку господарських операцій, в якому записи ведуться на основі первинних і консолідованих бухгалтерських документів, розрахунків заробітної плати та даних про амортизацію тощо, що відображають суму операцій на бухгалтерських рахунках [43].

Спрощена форма бухгалтерського обліку, що рекомендовано для малих підприємств з більшим обсягом документообороту (а отже, і чисельністю працюючих, і обсягом реалізації), з виробництвом готової продукції, виконанням матеріаломістких робіт та послуг, передбачає використання п'яти відомостей та оборотно-сальдової відомості (додаток П).

Малі підприємства самостійно здійснюють заходи щодо організації бухгалтерського обліку, що фіксуються в наказі. У наказі про організацію бухгалтерського обліку підприємство зазначає такі моменти:

- вибір спрощеної форми ведення бухгалтерського обліку;
- встановлення правил документообігу і технології обробки облікової інформації;
- використання спрощеного плану рахунків бухгалтерського обліку (передбачає тільки синтетичні рахунки, кількість яких становить 25);

- встановлення системи та форми внутрішньогосподарського обліку, звітності та контролю господарських операцій;
- встановлення порядку проведення інвентаризації активів і зобов'язань з метою забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємства.

Процес організації обліку на малих підприємства також включає формування облікової політики.

Відповідно до наказу про облікову політику у ТОВ НВО «ТЕЛЕМЕТРИЧНІ МЕДИЧНІ СИСТЕМИ» ведеться бухгалтерський і статистичний облік та звітність в порядку, що встановлюється чинним законодавством. На малих підприємствах бухгалтерський облік складається з первинного обліку (документування господарських операцій), поточного обліку (хронологічні та систематичні відображення господарських операцій на підставі первинних документів у регістрах бухгалтерського обліку) та узагальнюючого обліку (підготовка фінансової звітності, контрольних та аналітичних таблиць).

Ще однією особливістю організації обліку малих підприємств є відсутність потреби використовувати систему подвійного запису, але така можливість пов'язана із рядом труднощів, зокрема не має змоги одночасно обліковувати дві складові, активи і пасиви, як результат, не відсутні переваги при складанні повноцінної фінансової звітності, існує можливість визначення лише чистого доходу.

Після складання первинних документів їх дані переносяться в регістри обліку, оформлюючи кожен первинний документ відповідно до вимог Положення № 88 [21], з дотриманням вимог до обов'язкових реквізитів. Основним документом, яким обумовлюються відмінності фінансового обліку для малих підприємств є Методичні рекомендації № 422 [32], які є одним із основних документів по застосуванню регістрів фінансового обліку малого бізнесу. Методичні рекомендації № 422, які призначені для малих підприємств-юридичних осіб, незалежно від обраної організаційно-правової форми господарювання, передбачають узагальнення даних фінансового обліку з урахуванням подвійного запису. За цим документом узагальнення інформації

малими підприємствами відбувається шляхом відображення інформації у зведених регістрах (відомостях, розшифровках, тощо).

Інформація про операції з регістрів бухгалтерського обліку використовується для складання фінансових звітів, аналітичної роботи та інвентаризації за той звітний період, в якому здійснювалися господарські операції.

З метою полегшення обліку на малих підприємствах наказом Міністерства фінансів України від 19 квітня 2001 р. № 186 був затверджений спрощений План рахунків бухгалтерського обліку [17], хоча малі підприємства на власний розсуд вирішують, яким Планом рахунків користуватись - загальним чи спрощеним.

Що стосується спрощеного плану рахунків, то він має ряд особливостей:

– на відміну від рахунків загального, рахунки використовуються, в основному, для узагальнення і обліку даних по групам активів, капіталу і зобов'язань;

– відсутність рахунків 54 «Відстрочені податкові зобов'язання» та 17 «Відстрочені податкові активи» є підтвердженням того, що платники податку на прибуток – малі підприємства, що складають звіти за спрощеною формою, не розраховують тимчасових різниць з податку на прибуток;

– назви рахунків в загальному плані рахунків аналогічні назвам спрощеного, окрім рахунку 40, що в спрощеному Плані рахунків має назву: «Власний капітал».

Не менш важливим є питання обліку витрат на підприємствах малого та середнього бізнесу. Вони самостійно мають право визначати витрати за статтями калькуляції, за виробничими підрозділами, видами продукції, послуг чи робіт, тощо.

Особливість фінансової звітності малого бізнесу полягає в тому, що суб'єкти малого підприємництва можуть подавати спрощену звітність, яка представлена формами:

– фінансовий звіт суб'єкта малого, що складається з Балансу (форма № 1-м) і Звіту про фінансові результати (форма № 2-м);

– спрощений фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва, який включає Баланс (форма № 1-мс) і Звіт про фінансові результати (форма № 2-мс).

Використання комп'ютерної техніки вносить значні зміни до організації бухгалтерського обліку, причому з допоміжного засобу обчислювальна техніка перетворюється на визначальний фактор організації обліку.

Застосування комп'ютерів дозволило автоматизувати робоче місце бухгалтера й підняти на якісно новий рівень процес реєстрації господарських операцій. Бухгалтер працює на комп'ютері в діалоговому (інтерактивному) режимі, використовує зворотній зв'язок у процесі обробки даних і отримання відповідних вихідних документів.

Основними перевагами комп'ютерної форми ведення обліку, порівняно з паперовою, є: вбудовані бухгалтерські знання (у програму закладено правила формування тих чи інших бухгалтерських проводок по господарських операціях, тобто форма бухгалтерського обліку наповнюється специфічними бухгалтерськими знаннями); паралельне ведення обліку за декількома стандартами (на базі одних і тих же одноразово введених даних можна отримувати декілька систем оцінок і показників, що розраховуються за різними методиками); забезпечення отримання необхідної внутрішньої та зовнішньої звітності за вимогою управлінського персоналу (використання комп'ютерної техніки дозволяє отримувати інформацію з бажаним ступенем деталізації у будь-який момент часу) [67]. Порядок ведення облікових записів при комп'ютерній формі бухгалтерського обліку наведено у додатку II.

Таким чином, доведено, що рівень організації облікового процесу впливає на ефективність функціонування обліку на підприємстві в цілому. Відмінності в організації обліку на малих підприємствах залежать від особливостей здійснення діяльності підприємств, особливо від вибору форми бухгалтерського обліку. Так, як кожна форма обліку передбачає використання відмінних видів облікових регістрів, які забезпечують оперативний контроль, повноту, своєчасність, та достовірність узагальнення у обліку всіх господарських операцій, які були здійснені суб'єктом малого підприємництва. Податковим кодексом України визначено окрему групу малих підприємств, які ведуть спрощений облік доходів і витрат (за власним бажанням) без застосування методу подвійного запису та плану рахунків для розрахунку об'єкта оподаткування та складання фінансової

звітності. Вибір форми необхідно зазначити в Наказі про облікову політику та дотримуватися її протягом визначеного періоду.

Комп'ютерна система обліку – це вдале поєднання професійних якостей і функцій користувача з інтелектуальними можливостями комп'ютерів, які дозволяють отримати необхідну для управління і оперативного контролю інформацію. Використання комп'ютерних програм – це єдиний шлях для ведення обліку в умовах комп'ютерних технологій. Недоліком комп'ютерної форми ведення обліку може бути висока вартість програмного та технічного забезпечення.

2.3. Організаційно-інформаційна модель фінансового аналізу діяльності малого підприємства

Сучасне підприємство в процесі свого функціонування постійно стикається з необхідністю вибору одного варіанту з декількох альтернатив: вибір постачальників, покупців і відповідно умов і способів оплати за надані та отримані товари, роботи, послуги; вибір форм і методів розрахунків; вибір між власними чи позиковими джерелами фінансування; вибір способів використання прибутку; вибір напрямків інвестування вільних коштів тощо. Прийняття найоптимальнішого рішення в таких умовах неможливе без відповідного обґрунтування, яким виступають результати фінансового аналізу.

Мета фінансового аналізу не відрізняється в залежності від розмірів підприємства, оскільки незалежно від виду діяльності чи масштабів господарювання фінансовий аналіз повинен забезпечувати систему управління і зовнішніх користувачів якісною аналітичною інформацією про фактичні та прогнозні показники щодо фінансового стану підприємства. Однак, в умовах ресурсного обмеження малого підприємства та зниженого рівня інформаційного забезпечення щодо показників спрощених форм фінансової звітності фінансовий аналіз повинен надавати найбільш інформаційно важливі та ключові показники та визначати найінформативніші параметри фінансового аналізу, що об'єктивно і всебічно характеризують фінансовий стан малого підприємства.

Одним із засобів формалізації аналізу суб'єктів господарювання є розробка організаційно-інформаційної моделі, яка поєднує обидві основні складові фінансового аналізу: організаційну та інформаційну (Додаток Р). Організаційні питання, які вирішуються на рівні розробки моделі фінансового аналізу діяльності підприємства, стосуються характеристики його суб'єктів, об'єктів, мети і завдань та методичного забезпечення. Інформаційні питання охоплюють побудову інформаційної бази аналізу: визначення джерел інформації, характеристику інформаційного забезпечення та розробку системи показників, за допомогою яких передбачається досліджувати об'єкти аналізу.

Важливим принципом створення інформаційної бази аналізу є забезпечення повноти інформації щодо досліджуваного об'єкта.

Організаційно-інформаційна модель аналізу діяльності підприємства є стислою характеристикою його суб'єктів та об'єктів, мети і завдань, системи показників, що визначають параметри об'єктів, інформаційної бази, методів і прийомів перетворення економічної інформації, узагальнення результатів аналізу.

Організаційно-інформаційна модель фінансового аналізу суб'єктів господарювання складається з шести взаємопов'язаних блоків (Додаток Р).

Перший блок - *«Мета і завдання аналізу»* - передбачає визначення мети аналітичної діяльності та системи завдань, послідовне вирішення яких призведе до досягнення поставленої мети.

Другий блок - *«Об'єкти та суб'єкти аналізу»* - характеризує об'єкти аналітичної діяльності та основні параметри, за якими дані об'єкти підлягають дослідженню, а також суб'єкти аналізу стосовно конкретних завдань, які належать виконати для досягнення мети аналізу.

Третій блок - *«Система показників аналізу»* - складається з переліку показників, за якими передбачено дослідити об'єкти аналізу, з визначенням певних термінів тривалості аналітичного періоду.

Четвертий блок - *«Інформаційна база аналізу»* - визначає джерела утворення та види економічної інформації, за допомогою якої мають досліджуватись об'єкти аналізу.

П'ятий блок - *«Методичне забезпечення аналізу»* - передбачає

характеристику методів та прийомів обробки економічної інформації.

Шостий блок - *«Прийоми узагальнення та реалізації результатів аналізу»* - характеризує заключну стадію економічного аналізу, яка завершується прийняттям управлінських рішень щодо подальшого розвитку об'єктів аналізу.

Аналіз дає можливість оцінити [40]:

1) фінансове положення компанії; 2) майновий стан підприємства; 3) ступінь підприємницького ризику (можливість погашення зобов'язань перед третіми особами); 4) достатність капіталу для поточної діяльності і довгострокових інвестицій; 5) потребу в додаткових джерелах фінансування; 6) здатність до нарощування капіталу; 7) раціональність використання позикових засобів; 8) ефективність діяльності компанії.

Результати аналізу фінансового стану підприємства мають першочергове значення для широкого кола користувачів, як внутрішніх, так і зовнішніх - менеджерів, партнерів, інвесторів і кредиторів.

Для внутрішніх користувачів, до яких, в першу чергу, відносяться керівники підприємства, результати фінансового аналізу необхідні для оцінки діяльності підприємства і підготовки рішень про коригування фінансової політики підприємства.

Для зовнішніх користувачів - партнерів, інвесторів і кредиторів - інформація про підприємство необхідна для прийняття рішень про реалізацію конкретних планів щодо співпраці з даним підприємством (придбання, інвестування, укладання тривалих контрактів) [46].

Цілком логічним є необхідність більш глибокого та всебічного розгляду інформаційного забезпечення аналізу фінансового стану, так як останній не лише виступає підсистемою в системі управління підприємством, але і сам уявляє собою систему, тобто потребує особливих прийомів вивчення та вдосконалення. Інформаційне забезпечення аналізу фінансового стану є сукупність трьох складових елементів: інформаційна система, інформаційні технології та комунікативне середовище – Додаток Р.

В основі розглянутої сукупності лежить інформація, яка і визначає необхідність та достатність розглянутих елементів для ефективного функціонування системи аналізу фінансового стану.

У зв'язку із цим, аналітичного осмислення вимагають розроблені Євростатом типові характеристики критеріїв якості інформації, зокрема, такі: доцільність, точність даних, актуальність, доступність і якість, порівнюваність та взаємозв'язок окремих даних з інформацією інших джерел [64, 69]. Орієнтованими на вимоги МСФЗ повинні бути й такі якісні характеристики звітності як зрозумілість, релевантність (доречність), достовірність, передбачуваність, стійкість, оперативність, ефективність та ін.

При визначенні параметрів та напрямків облікової політики виникає необхідність вибору інформаційного забезпечення, яке при подальшому застосуванні аналітичних процедур адекватно відображає фінансовий стан, і сприяє прийняттю оптимізації власних інтересів тактичного й стратегічного характеру відносно підприємства та його контрагентів.

Оскільки аналіз фінансового стану підприємства є квінтесенцією всієї діяльності підприємства, то для аналізу може залучатись досить широке коло джерел інформації. Інформаційну базу для проведення аналізу фінансового стану підприємства можна систематизувати й виділити такі блоки (рис. 2.3).

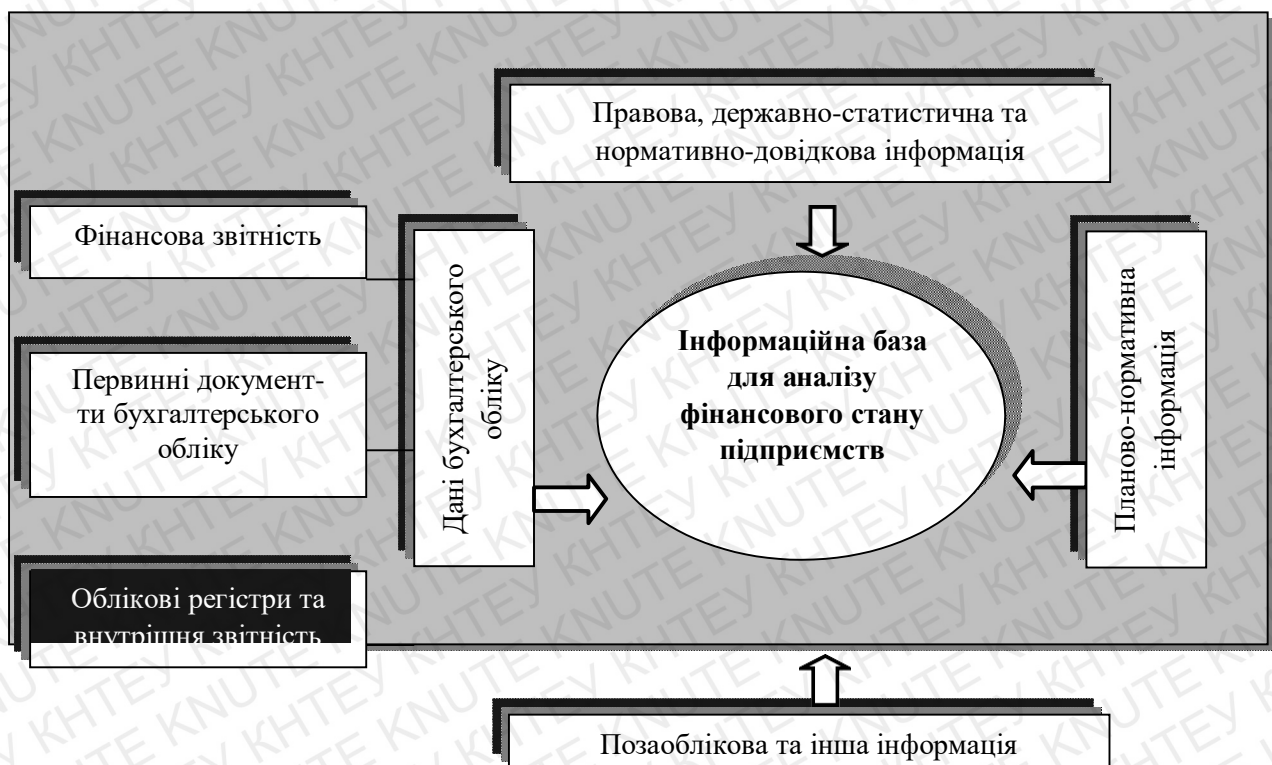

Рис. 2.3. Структура інформаційної бази для економічного аналізу фінансового стану підприємства

Джерело: узагальнено автором за [76]

Крім того, необхідно враховувати особливості інформаційного забезпечення забезпечення фінансового аналізу на малих підприємствах в силу наявності відповідних відмінностей в організації бухгалтерського обліку та структурі фінансової звітності, що було досліджено у попередньому пункті, оскільки основним джерелом виступає спрощена за показниками фінансова звітність. В певних випадках для реалізації цілей фінансового аналізу буває недостатньо використовувати лише фінансову звітність, що вимагає використання даних виробничого і фінансового обліку. Проте, найчастіше річна і квартальна звітність є єдиними джерелами зовнішнього фінансового аналізу, а на окремих малих підприємствах – лише річна фінансова звітність.

Особлива побудова форм фінансової звітності малих підприємств (суб'єктів малого підприємництва), а саме - узагальнення сум доходів та витрат, необоротних і оборотних активів в показниках фінансової звітності малих підприємств не дозволяє використовувати загальну методику фінансового аналізу. А відтак, виникає потреба в дослідженні особливостей інформаційного забезпечення процесу аналітичної роботи з проведення фінансового аналізу, систематизації та побудові методики аналізу фінансового стану малих підприємств в умовах особливостей спрощеної структури фінансової звітності та обмежених обсягів інформаційного забезпечення всіх етапів аналітичного процесу.

Дослідження основних напрямів аналізу на малих підприємствах та склад спрощених форм фінансової звітності дозволяє виявити їх інформаційний взаємозв'язок (Додаток С).

Особливості інформаційного забезпечення фінансового аналізу на малих підприємствах вимагає дослідження методики аналізу за виокремленими напрямками аналізу в розрізі спрощених форм фінансової звітності [60].

Отже, детальне дослідження методики проведення фінансового аналізу на малих підприємствах в умовах діючих форм фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва дає підстави зробити висновок, що за даними спрощених форм балансу та звіту про фінансові результати можна здійснити аналіз і оцінку фінансових результатів та фінансового стану малого підприємства з позиції різних категорій користувачів, що дозволило

розробити модель використання аналітичної інформації для прийняття інформаційно обґрунтованих економічних рішень (додаток С).

Визначення основних критеріїв, що відрізняють інформацію від сукупності наявних даних та проведення критичної оцінки звітності підприємства обґрунтували необхідність використання фінансової звітності як основного джерела інформації при проведенні аналізу фінансового стану з метою сприяння досягнення загальної мети діяльності підприємства.

Висновки до 2 розділу

За результатами проведеного дослідження щодо інформаційного забезпечення фінансового аналізу діяльності малого підприємства можна зробити наступні висновки:

1. Нормативно-правове забезпечення діяльності малих підприємств полягає в тому, що необхідно на законодавчому рівні забезпечувати свободу конкуренції між підприємствами, що формують малий бізнес, захищати споживачів від недобросовісної конкуренції та монополізму, сприяти посиленню конкурентоспроможності цих підприємств.

2. Малими (незалежно від форми власності) визнаються підприємства, в яких середньооблікова чисельність працюючих за звітний (фінансовий) рік не перевищує п'ятдесяти осіб, а обсяг валового доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) за цей період не перевищує суми, еквівалентної п'ятистам тисячам євро за середньорічним курсом Національного банку України щодо гривні.

3. Грамотний, чіткий і вдумливий підхід до організації бухгалтерського обліку в організаціях, які є суб'єктами малого підприємництва, може забезпечити досить відчутне зниження трудомісткості облікових процесів, підвищення точності і оперативності обробки бухгалтерської інформації і, отже, підвищення якості прийнятих управлінських рішень.

4. Розроблена організаційно-інформаційна модель використання аналітичної інформації для прийняття інформаційно обґрунтованих економічних рішень базується на групуванні показників фінансового аналізу з позиції різних категорій внутрішніх і зовнішніх користувачів.

РОЗДІЛ 3

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

3.1. Особливості організації фінансового аналізу діяльності малого підприємства

Складні ринкові умови зумовлюють особливі вимоги щодо стратегії розвитку підприємства, яка має базуватися на принципі гнучкості в коригуванні цілей діяльності відповідно до умов функціонування такого підприємства. Оскільки підприємство не може впливати на значну кількість факторів, що визначають його діяльність, забезпечення постійного розвитку є складним завданням. Більшість відхилень від нормальних умов господарювання викликані прорахунками у минулому, які можуть накопичуватися з часом і негативно впливати на поточне функціонування

Умовою успішного проведення фінансового аналізу є чітка організація аналітичного процесу як системи раціональних, скоординованих дій вивчення об'єкта дослідження відповідно до визначеної мети. Для забезпечення ефективності фінансового аналізу його потрібно добре продумати, спланувати й організувати [45].

Процес фінансового аналізу повинен здійснюватись упорядковано, у певній послідовності. Адже фінансовий аналіз слід розглядати як цілісну систему, механізм оцінки, ефективна дія якого забезпечується чітким дотриманням його технології і методики проведення. Організацію фінансового аналізу можна уявити як технологічний процес, в якому необхідні аналітичні процедури здійснюються у встановленому порядку і реалізуються за допомогою сукупності організаційних, методичних і технічних методів, способів і прийомів. Виходячи із терміну, змісту і призначення виконуваних аналітиком процедур, процес фінансового аналізу умовно можна поділити на окремі складові щодо шести основних етапів, які ми детально розглянули у п. 2.3.

Залежно від конкретних завдань, які ми розглянули у Додатку Р, фінансовий

аналіз здійснюється у видах (Додаток Т).

Для малих підприємств найбільш доцільним та фінансово доступним є експрес-аналіз (для оцінки поточної діяльності підприємства) та комплексний фінансовий аналіз (для оцінки діяльності за звітний період з метою обґрунтування прийняття рішень на більш тривалу перспективу).

Залежно від заданих напрямів фінансовий аналіз може проводитися в наступних формах:

- ретроспективний аналіз (призначений для аналізу сформованих тенденцій і проблем фінансового стану підприємства);
- план-фактний аналіз (використовується для оцінки і виявлення причин відхилень звітних показників від планових);
- перспективний аналіз (необхідний для експертизи фінансових планів, їх обґрунтованості та достовірності з позицій поточного стану та наявного потенціалу).

Всі вищенаведені форми аналізу необхідно використовувати при проведенні аналізу на малих підприємствах, оскільки апарату управління необхідно мати об'єктивну оцінку як минулих так і звітних показників з необхідністю планування діяльності на майбутнє, однак, в разі неможливості застосування всіх форм аналізу в умовах ресурсного обмеження малого підприємства найбільш пріоритетними є поточний і перспективний аналіз

Між внутрішнім і зовнішнім фінансовим аналізом існують певні відмінності [47].

Зовнішній фінансовий аналіз орієнтований на відкриту фінансову інформацію підприємства і передбачає використання типових (стандартизованих) методик. При цьому, як правило, використовується обмежена кількість базових показників. При виконанні аналізу основний акцент робиться на порівняльні методи, так як користувачі зовнішнього фінансового аналізу найчастіше перебувають у стані вибору - з яким з досліджуваних підприємств встановлювати або продовжувати взаємини і в якій формі це найбільш доцільно робити.

Внутрішній фінансовий аналіз відрізняється більшою вимогливістю до вихідної інформації. У більшості випадків для нього не достатньо інформації,

що міститься в спрощених формах фінансової звітності, і виникає необхідність використання даних внутрішнього управлінського обліку. У процесі аналізу найбільший акцент робиться на дослідженні причин змін фінансового стану підприємства і пошук рішень, спрямованих на поліпшення цього стану. При цьому абсолютно не важливо, чи досягається поставлена мета шляхом використання стандартних або ж оригінальних методик.

На відміну від зовнішнього, внутрішній аналіз не обмежується розглядом підприємства в цілому, а практично завжди спускається до аналізу окремих підрозділів і напрямків діяльності підприємства, а також видів продукції.

Теоретичні основи організації фінансового аналізу на малих підприємствах наведено на рис. 3.1.

Рис. 3.1. Теоретичні основи організації фінансового аналізу на підприємствах малого бізнесу

Джерело: узагальнено автором за [47]

Дослідження різноманітних методичних підходів до аналізу дає підстави

констатувати, що розроблена значна кількість аналітичних показників та коефіцієнтів, проте не всі їх можна застосувати, наприклад, для аналізу фінансового стану діяльності малого підприємства. Основна причина – особливості фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва як основи інформаційного забезпечення аналізу його діяльності [47].

Аналіз інформаційних потреб різних категорій користувачів у фінансовій та аналітичній інформації свідчить про неоднаковий інформаційний інтерес окремих категорій користувачів в результатах фінансового аналізу за різними напрямками, оскільки їх інформаційні потреби суттєво відрізняються. Для виокремлення найбільш важливих інформаційних потреб проведемо групування показників фінансового аналізу з позиції різних категорій внутрішніх і зовнішніх користувачів (додаток Т).

Аналіз показників фінансового аналізу з позиції різних категорій користувачів, відображених у додатку дозволяє виявити коло інформаційних потреб внутрішніх і зовнішніх користувачів. Так, внутрішні користувачі мають більш широкі інформаційні потреби в показниках фінансового аналізу, оскільки вони зацікавлені в аналізі і оцінці всіх напрямів фінансово-господарської діяльності для можливості поточного і стратегічного планування діяльності в умовах конкуренції на ринку. Зовнішні користувачі (постачальники та покупці, кредитори та інвестори) мають більш звужене коло інформаційних потреб для прийняття власних рішень щодо подальшої співпраці з конкретним малим підприємством.

Отже, розгляд аналізу фінансового стану в контексті системи управління підприємством, стає підставою для виділення інформації у якості зв'язуючого компонента з системою вищого порядку: вона зовні надходить до підсистеми аналізу, переробляється, та передається знову до системи управління. Компонентом, який пов'язує складові частини аналізу фінансового стану в єдину систему, перш за все, виступає мета функціонування. Її з'єднувальна роль полягає в наданні персоналу управління підприємства інформації про фінансовий стан, причини його зміни та подальшого розвитку. До інших компонентів, які характеризують аналіз фінансового стану у якості системи,

відносять: об'єкт, суб'єкт, засоби, операції, результати, забезпечення, умови, структуру, функції, техніку проведення [41, 45, 53] (Додаток Т).

Таким чином, необхідно наголосити на тому, що роль мети функціонування системи аналізу фінансового стану підприємств визначає сутність інших компонентів системи, та надає нові властивості простій сукупності. Цілком очевидно, що аналіз фінансового стану має усі ознаки системи: цілісність, подільність та цілеспрямованість.

Для підвищення ефективності прийнятих управлінських рішень щодо діяльності підприємства надважливим є використання засобів комп'ютеризації.

При комп'ютеризації фінансового аналізу важливо формалізувати економічні процеси та адаптувати методики аналізу до вимог побудови комп'ютерних програм, а також особливостей діяльності конкретного підприємства. За умови врахування вказаних вимог комп'ютеризація істотно покращить вихідні умови для прийняття управлінських рішень, що, своєю чергою, впливає на результати діяльності підприємств.

Для малих і середніх вітчизняних підприємств найдоступнішим способом здійснення аналізу за умов комп'ютеризації є використання програми Excel, яка входить до складу Microsoft Office і призначена для роботи з різними даними, що відображаються в електронних таблицях. Перевагами використання Excel є невисока вартість, доступність, простота у використанні, програмованість, можливість використання складних математичних функцій, чіткість алгоритму аналізу, можливість забезпечення граничних значень показникам, велика кількість графічних функцій [49].

Складність організації фінансового аналізу полягає в тому, що кожне підприємство є унікальним. Всі мають різну направленість своєї роботи, форму власності та ступінь зацікавленості в аналітичній інформації.

3.2. Методика фінансового аналізу діяльності суб'єкта малого підприємництва

Об'єктивна і своєчасна оцінка фінансового стану підприємств набуває

особливого значення за виникнення різних форм власності. Кожен власник повинен використовувати всі наявні та приховані резерви для збільшення прибутку.

Фінансовий аналіз сьогодні повинен орієнтуватися на ринкові умови, що змінюються, давати практичні напрями поліпшення фінансового стану.

У ринкових умовах існує необхідність розроблення методики аналізу фінансового стану підприємства, яка б давала можливість здійснення загальної оцінки динаміки та структури статей чинної в Україні фінансової звітності; комплексних досліджень фінансової стійкості та ліквідності балансу підприємств; обґрунтування методичних підходів до побудови системи фінансових коефіцієнтів та їхніх розрахунків; дослідження взаємозв'язку прибутку, руху капіталу та потоку грошових коштів; здійснення аналізу інвестиційної привабливості підприємств та організацій на основі фінансових коефіцієнтів і рейтингових оцінок.

Методикою аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки, затвердженою Наказом Міністерства фінансів України № 170 від 14.02.2006 р. виділено такі основні компоненти фінансового аналізу діяльності підприємства [26]:

- горизонтальний аналіз, який проводиться з метою вивчення динаміки окремих фінансових показників, розрахованих за даними фінансової звітності за певний період часу;
- вертикальний аналіз, який базується на порівнянні питомої ваги окремих структурних складових;
- трендовий аналіз – аналіз тенденції розвитку підприємства за декілька років, що потребує користування індексами;
- порівняльний аналіз, який проводиться для зіставлення планових та фактичних показників, фактичних і нормативних (галузевих, загальних) показників;
- аналіз фінансових коефіцієнтів, який полягає у зіставленні показників звітності та(або) фінансового плану з метою розрахунку коефіцієнтів: коефіцієнт платоспроможності (ліквідності), оцінки оборотності активів, фінансової стабільності підприємства тощо;

- факторний аналіз, який проводиться для оцінки впливу окремих чинників на рівень відповідних результативних показників;
- інтегральна оцінка, яка використовується для співставлення та упорядкування окремих підприємств виникає необхідність агрегування усіх ознак множини до одного кількісного показника.

Найбільш розповсюдженою з наведених видів є аналіз фінансового стану з використанням фінансових коефіцієнтів, оскільки вони дають високу точність результату за умови їх правильної інтерпретації.

Дослідження різноманітних методичних підходів до аналізу дає підстави констатувати наявність значної кількості розроблених аналітичних показників та коефіцієнтів [57, 61, 73], проте не всі їх можна застосувати для аналізу фінансового стану діяльності малого підприємства. Основна причина – особливості фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва як основи інформаційного забезпечення аналізу його діяльності.

Динаміку активів та пасивів за даними «Звіту про фінансовий стан» (Додаток Ж) ТОВ НВО «ТЕЛЕМЕТРИЧНІ МЕДИЧНІ СИСТЕМИ» наведено в Додатку У.

Розрахуємо показники рентабельності ТОВ НВО «ТЕЛЕМЕТРИЧНІ МЕДИЧНІ СИСТЕМИ» з відображенням джерел інформаційного забезпечення фінансових розрахунків у показниках спрощених форм фінансової звітності наведено у Додатку Ф.

Порівнюючи показники рентабельності бачимо, що ефективність діяльності підприємства у 2015, 2017 та 2018 роках знизилася за рахунок отриманого збитку. Головною причиною зниження прибутковості є недостатньо ефективна операційна діяльність підприємства, що виявляється у надмірному зростанні операційних витрат. На кінець 2019 року спостерігається зростання прибутковості товариства за рахунок одержаного прибутку в розмірі 132,2 тис. грн. (Додаток Х).

У зв'язку з низьким рівнем інформаційної бази щодо прибутку малого підприємства у розрахунках рентабельності (прибутковості) використовується лише показник чистого прибутку, на відміну від розрахунків рентабельності на основі повної звітності, які можуть використовувати в розрахунках показники

валового прибутку, операційного прибутку чи прибутку від звичайної діяльності, що дозволяє сформувати більш комплексне бачення і розуміння рівня рентабельності та ефективності окремих напрямів діяльності підприємства.

Досліджуючи особливості діяльності малих підприємств можна відзначити, що найбільший інтерес з точки зору як внутрішніх, так і зовнішніх користувачів представляє аналіз фінансових показників діяльності малих підприємств, оскільки економічний потенціал може бути охарактеризований подвійно: з позиції майнового стану підприємства і з позиції його фінансового становища. Обидві сторони фінансово-господарської діяльності взаємопов'язані - нераціональна структура майна, його неякісний склад можуть привести до погіршення фінансового становища становища, і навпаки. А відтак, останнім блоком фінансового аналізу є аналіз фінансового стану малого підприємства, який відображає на певний момент стан капіталу в процесі його кругообороту і здатність суб'єкта господарювання до саморозвитку [68, с. 571].

Фінансовий стан малого підприємства, його стійкість напряму залежить від структури джерел власного і позикового капіталу та динаміки їх змін, що вимагає проведення систематичного аналізу показників фінансової стійкості та здійснення оцінки оптимального їх співвідношення в розрізі окремих суб'єктів (користувачів) малого підприємства. На фінансову стійкість малого підприємства впливає значна кількість факторів, що дозволяє здійснити їх групування з позиції їх впливу на внутрішні і зовнішні.

Показники фінансового стану відображають зміни в структурі позикового і власного капіталу, їх оптимальне співвідношення з позиції різних категорій користувачів. Розглянемо методику аналізу фінансової стійкості (Додаток Ц), яка ґрунтується на показниках Балансу малого підприємства (Додаток Ж).

Розрахунок показників фінансової стійкості представлено у Додатку Ш і засвідчує, що коефіцієнт фінансової незалежності в 2019 році порівняно з 2015 роком зменшився на 0,02 пункти. Причиною цього стало зменшення вартості власного капіталу на 9,9 % та зростання поточних зобов'язань на 53,2 %. Зростання коефіцієнтів фінансової залежності та фінансового ризику на 0,02 пункти є негативною тенденцією, хоча зростання було незначне.

Коефіцієнт концентрації позикового капіталу показує частку залученого майна в активах підприємства та ступінь залежності підприємства від кредиторів, зовнішніх інвесторів. Виходячи із вище наведених результатів коефіцієнта фінансової незалежності, то коефіцієнт концентрації позикового капіталу упродовж останніх п'яти років на ТОВ НВО «ТЕЛЕМЕТРИЧНІ МЕДИЧНІ СИСТЕМИ» помітно зріс з 0,02 у 2015 році до 0,04 у 2019 році, що є негативною для підприємства тенденцією і означає посилення залежності підприємства від зовнішніх інвесторів.

Коефіцієнт фінансового ризику (коефіцієнт фінансового левериджу) характеризує співвідношення позикових та власних коштів. Рекомендоване значення менше 1. На ТОВ НВО «ТЕЛЕМЕТРИЧНІ МЕДИЧНІ СИСТЕМИ» цей показник є прийнятним, він у межах нормативу. Коефіцієнт фінансового ризику показує кількість позикових коштів, залучених підприємством на 1 гривню вкладених в активи власних коштів. Чим вище його значення, тим вищий ризик вкладання капіталу в підприємство. Нормальним вважається співвідношення 1:2, за якого одна третина загального фінансування сформована за рахунок позикових коштів. Саме тому збільшення цього значення з 0,02 у 2015 році до 0,04 у 2019 році можна вважати негативним моментом.

Важливою характеристикою стійкого фінансового стану є коефіцієнт маневровості. Він показує, яка частка власних оборотних коштів підприємства перебуває в мобільній формі, що дає змогу вільніше маневрувати цими коштами. Нормативне значення цього показника не менше 0,2, а його від'ємне значення вказує на незабезпеченість підприємства власними оборотними коштами. Значення даного показника на кінець 2019 р. зросло на 0,16 пунктів і становило 0,32, що засвідчує позитивну тенденцію.

Одним із важливих показників стійкості фінансового стану підприємства є коефіцієнт забезпеченості запасів і витрат власними джерелами їх формування. Нормальна межа цього показника становить $K_{зз} > 0,6 - 0,8$, однак на кінець досліджуваного періоду його значення зростає на 0,26 пункти.

Нормативне значення показника покриття боргів власним капіталом рекомендоване більшістю методик на рівні більше ніж 1. Перевищення власних

коштів над позиченими або їх тотожність означає, що підприємство має достатній запас фінансової стійкості та відносної незалежності від зовнішніх фінансових джерел. На нашу думку, такий рівень показника є рекомендованим для підприємств в умовах розвиненої сталої економіки, але при кризовому її стані – завищений. Як показали дослідження за 2015-2019 р.р., покриття богрів власним капіталом ТОВ НВО «ТЕЛЕМЕТРИЧНІ МЕДИЧНІ СИСТЕМИ» було в діапазоні 44,82-26,37, що безперечно є свідченням про спроможність підприємства повністю покривати борги власним капіталом. Коефіцієнт фінансової залежності капіталізованих джерел характеризує загальну капіталізацію підприємства, оскільки суму довгострокових зобов'язань і власного капіталу називають ще загальною капіталізацією підприємства. Показує відсоток довгострокових зобов'язань у капіталізованих джерелах. На досліджуваному підприємстві в ході розрахунків виявлено, що цей коефіцієнт знаходиться на нулю, тобто у товариства відсутні довгострокові зобов'язання. Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел показує відсоток власного капіталу в капіталізованих джерелах. На підприємстві цей коефіцієнт в межах 1,0.

В ринкових умовах господарювання значна частка власного капіталу та динаміка до його зростання не свідчать про покращення фінансового становища малого підприємства та можливості швидкого реагування на зміни ділового клімату. Навпаки, використання позикових коштів свідчить про гнучкість підприємства, яка притаманна саме функціонуванню малого бізнесу.

Одним з індикаторів фінансового стану підприємства є його ліквідність (платоспроможність), оскільки відбувається можливість оцінки щодо своєчасної оплати поточних боргів наявними фінансовими ресурсами, що є досить важливим фактором в умовах їх обмеження на підприємствах малого бізнесу (додаток Щ).

Коефіцієнт поточної ліквідності на ТОВ НВО «ТЕЛЕМЕТРИЧНІ МЕДИЧНІ СИСТЕМИ» помітно збільшився з 8,075 у 2015 році до 9,544 у 2019 році, це означає, що робочий капітал додатний і частина довгострокових активів порушує профінансована за рахунок довгострокового капіталу, а отже, підприємство не

правила фінансування, і йому не загрожує неплатоспроможність.

Коефіцієнт швидкої ліквідності дає уявлення про очікувану платоспроможність підприємства в короткостроковому періоді, а саме в періоді, який дорівнює середній тривалості одного обороту дебіторської заборгованості за умови її своєчасного погашення. Коефіцієнт швидкої ліквідності на ТОВ НВО «ТЕЛЕМЕТРИЧНІ МЕДИЧНІ СИСТЕМИ» упродовж останніх років нестійкий і помітно збільшується з 0,602 у 2015 році до 2,512 у 2019 році, тобто це є свідченням, що в короткостроковому періоді ТОВ НВО «ТЕЛЕМЕТРИЧНІ МЕДИЧНІ СИСТЕМИ» не матиме проблем з розрахунками.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, яку частину поточних зобов'язань підприємство може погасити миттєво. На досліджуваному підприємстві цей коефіцієнт є достатнім і коливається від 0,561 до 2,501, що безперечно є позитивною тенденцією, тим паче помітне поступове збільшення показника упродовж останніх років, окрім 2018 року. Прийнято вважати достатнім значення цього показника вище за 0,2-0,5, тобто 20-50% своїх короткострокових боргів підприємство може погасити водночас.

Необхідно підкреслити, що всі показники фінансового стану ТОВ НВО «ТЕЛЕМЕТРИЧНІ МЕДИЧНІ СИСТЕМИ» перебувають у взаємозв'язку та взаємозумовленості і товариство має стійкий фінансовий стан.

Проведене дослідження сучасного стану методики фінансового аналізу, виявлення найбільш важливої і корисної інформації з позиції різних категорій користувачів дозволяють сформулювати комплексне бачення процесу формування фінансової і аналітичної інформації в системі інформаційного забезпечення управління діяльності малого підприємства

3.3. Напрями вдосконалення організації та методики фінансового аналізу діяльності малого підприємства

В нестабільних умовах функціонування підприємства, що передбачає вибір методологічних основ фінансового обліку, виникає проблема отримання показників придатних для порівняння. Як наслідок, підвищена увага до процесу

вибору облікових принципів, методів та прийомів при формуванні показників бухгалтерської фінансової звітності.

Повністю погоджуємось із пропозицією О.В. Верланова щодо вдосконалення методології фінансового аналізу, який пропонує визначати головні її компоненти. З точки зору звичайної логіки, що продиктована вивченням практичного досвіду, можна, не претендуючи на вичерпність переліку, назвати меншою мірою шість взаємопов'язаних основних компонент аналізу фінансового стану, що забезпечують побудову обґрунтованої методики його виконання (рис. 3.2) [44].

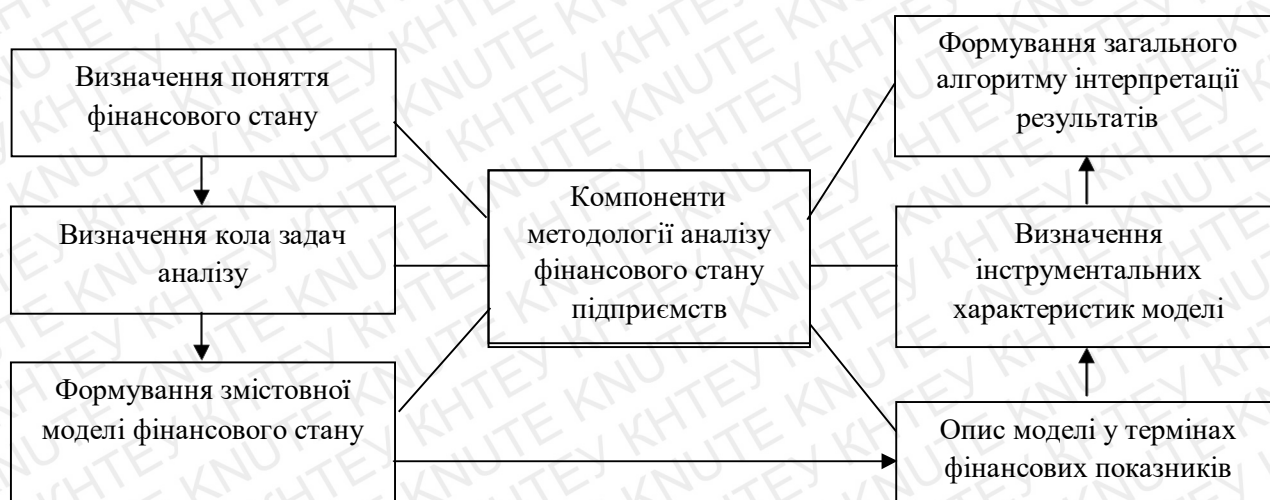

Рис. 3.2. Основні компоненти методології аналізу фінансового стану підприємств

Джерело: узагальнено автором за [44]

Отже, комплексна оцінка господарської діяльності є її характеристикою, отриманою в результаті комплексного дослідження, тобто одночасного та узгодженого вивчення сукупності показників, що відображають всі аспекти господарських процесів, і містить узагальнені висновки про результати діяльності виробничого об'єкта на основі виявлення якісних і кількісних відмінностей від бази порівняння (плану, нормативів, попередніх періодів, досягнень на інших аналогічних об'єктах, інших можливих варіантах розвитку). Діяльність підприємства характеризується сукупністю показників, які ієрархічно зв'язані між собою. Нижній рівень ієрархії – це прості показники, які безпосередньо можуть бути виміряні або розраховані і надані в абсолютному або відносному виразі.

Отримання комплексної оцінки – це поетапний перехід від оцінки одиничних показників до підсумкових оцінок вищого рівня і до отримання комплексної оцінки, що знаходиться на верхньому рівні ієрархії. Підсумкові (блокові) оцінки характеризують певні сторони діяльності підприємства. Комплексна оцінка характеризує результати діяльності підприємства в цілому. Підсумкову і комплексну оцінки отримують шляхом синтезу оцінок попереднього рівня ієрархії на підставі застосування різного роду середніх.

А.М. Лисенко та Ю.Ю. Недовоз комплексний аналіз фінансової звітності малого підприємства пропонують проводити в такій послідовності [58]:

- вертикальний та горизонтальний аналіз балансу;
- аналіз якісних змін у майновому стані;
- оцінка наявності негативних статей у звітності;
- аналіз фінансового стану та результатів фінансово-господарської діяльності підприємства;
- горизонтальний та вертикальний аналіз показників звіту про фінансові результати;
- комплексна оцінка результатів діяльності підприємства, розробка висновків та рекомендацій (додаток Ю).

У процесі проведення аналізу може бути використаний один з існуючих підходів до оцінки фінансових показників (коефіцієнтів): на основі нормативних значень показників, або на основі загальногалузевих значень показників. З метою вдосконалення існуючої моделі комплексного аналізу фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва – юридичної особи, пропонуємо проводити аналіз з виділенням наступних етапів (рис. 3.3):

- постановка цільової функції моделі обробки вхідної інформаційної бази. У межах цього етапу виділяється об'єкт дослідження та вивчається специфіка його діяльності, здійснюється формулювання мети та завдань комплексного аналізу фінансової звітності, досліджується представлена інформаційна база та її часові лаги, формується сукупність напрямів аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств, які є складовими узагальнюючого інтегрального показника, визначається форма подання кінцевої (вихідної) інформації та пропозицій щодо

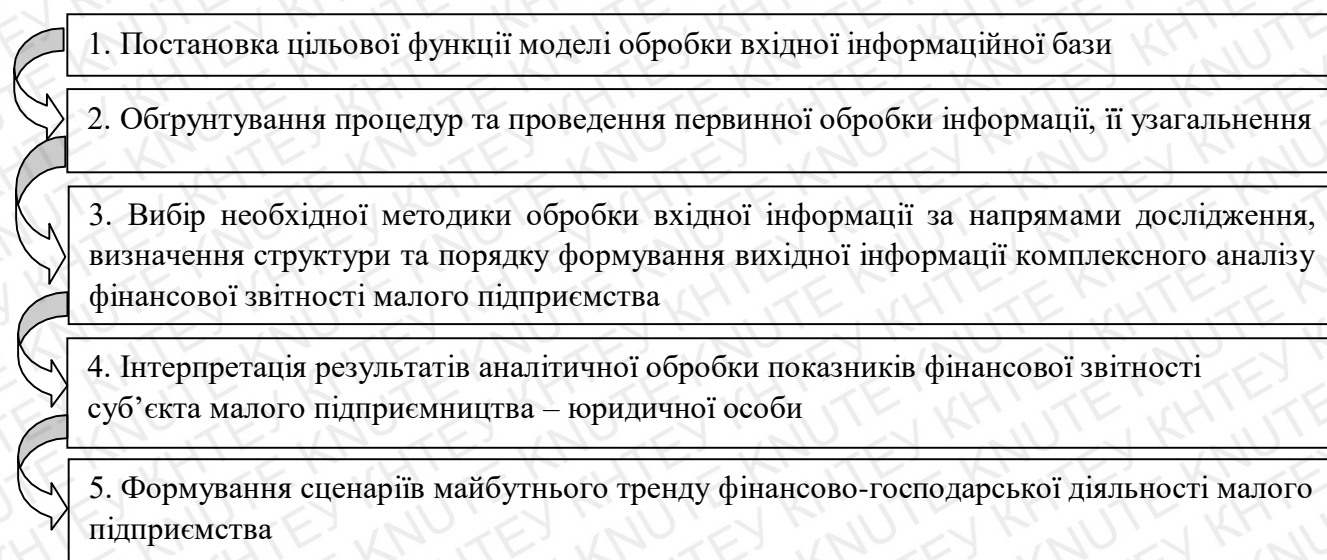

Рис. 3.3. *Етапи проведення комплексного аналізу фінансової звітності малого підприємства*

Джерело: запропоновано автором

провадження заходів з метою забезпечення досягнення мети комплексного аналізу показників, відображених у фінансовій звітності малого підприємства; - обґрунтування процедур та проведення первинної обробки інформації, її узагальнення. При цьому здійснюється групування інформаційних джерел та формування сукупності фінансових показників як форми узагальнення даних за згрупованими інформаційними джерелами, обґрунтовується вибір форм обробки вхідної інформації відповідно до визначеної сукупності показників;

- вибір необхідної методики обробки вхідної інформації за певними напрямками дослідження, визначення структури та порядку формування вихідної інформації комплексного аналізу фінансової звітності малого підприємства;

- інтерпретація результатів аналітичної обробки показників фінансової звітності. При цьому формулювання висновків щодо об'єкта дослідження на підставі проведених розрахунків не тільки дає можливість замовникам комплексного аналізу одержати відповіді на поставлені ними питання, а й слугує основою прогнозування зміни економічного потенціалу підприємств; - формування сценаріїв майбутнього тренду фінансово-господарської діяльності підприємства. Сутність даного етапу полягає в прогнозуванні результатів діяльності об'єкта дослідження з урахуванням запропонованих заходів щодо підвищення ефективності діяльності суб'єкта господарювання.

Отже, запропоновані пропозиції спрямовані на удосконалення методики комплексного аналізу фінансової звітності, надають можливість прогнозування фінансово-господарської діяльності малих підприємств та сприяють підвищенню її ефективності.

Висновки до 3 розділу

Проведені дослідження фінансового аналізу діяльності малого підприємства дали змогу сформулювати такі висновки і пропозиції:

1. Умовою успішного проведення фінансового аналізу є чітка організація аналітичного процесу як системи раціональних, скоординованих дій вивчення об'єкта дослідження відповідно до визначеної мети. Для забезпечення ефективності фінансового аналізу його потрібно добре продумати, спланувати й організувати.

2. Фінансовий стан є результатом взаємодії усіх елементів фінансових відносин, що виникають у підприємства в процесі його господарської діяльності, і характеризується як розміщенням і використанням активів, так і джерелами їх формування.

3. Ефективність діяльності підприємства у 2015, 2017 та 2018 роках знизилася за рахунок отриманого збитку. Головною причиною зниження прибутковості є недостатньо ефективна операційна діяльність підприємства, що виявляється у надмірному зростанні операційних витрат. На кінець 2019 року спостерігається зростання прибутковості товариства за рахунок одержаного прибутку в розмірі 132,2 тис.грн.

4. Всі показники фінансового стану ТОВ НВО «ТЕЛЕМЕТРИЧНІ МЕДИЧНІ СИСТЕМИ» перебувають у взаємозв'язку та взаємозумовленості і товариство має стійкий фінансовий стан.

5. Запропоновані напрямки удосконалення методики проведення комплексного аналізу фінансової звітності дозволяють підвищити ефективність аналітичної роботи в підсистемі інформаційного забезпечення управління малого підприємства в умовах ресурсного обмеження та відмінностей в інформаційних потребах окремих категорій зовнішніх і внутрішніх користувачів.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Дослідження сукупності теоретичних, методичних та організаційних засад фінансового аналізу діяльності малого підприємства дозволило сформулювати висновки і представити конкретні пропозиції, які висвітлюють вирішення основних завдань випускної кваліфікаційної роботи відповідно до поставленої мети.

Мале підприємництво (малий бізнес) – це самостійна, на власний ризик та розсуд, інноваційно спрямована діяльність громадян-підприємців (фізичних осіб – підприємців) та підприємств (юридичних осіб), яка провадиться з метою отримання прибутку та задоволення суспільних і особистих потреб.

Фінансовий аналіз у ринковій економіці розглядається як одна з найважливіших функцій системи управління, адже він дає можливість визначати конкурентоспроможність суб'єкта підприємницької діяльності, здійснювати контроль за його майновим станом, платоспроможністю, ліквідністю та фінансовою стійкістю, розробляти заходи щодо запобігання банкрутству.

ТОВ НВО «ТЕЛЕМЕТРИЧНІ МЕДИЧНІ СИСТЕМИ» - українське підприємство, яке займається діяльністю фітнес-центрів. За аналізований період спостерігається позитивна тенденція до зростання основних економічних показників, що свідчить про відносно стабільну економічну ситуацію.

Фінансовий стан – це складна, інтегрована за багатьма показниками характеристика діяльності підприємства в певному періоді, що відображає ступінь забезпеченості підприємства фінансовими ресурсами, раціональності їх розміщення, забезпеченості власними оборотними коштами для своєчасного проведення грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями та здійснення ефективної господарської діяльності в майбутньому.

Мале підприємництво залишається одним із найбільш впливових секторів економіки і водночас, як показує досвід, дає право вирішувати серйозні проблеми соціально-економічного та політичного напрямку. В умовах євроінтеграції мале підприємництво є найбільш дієвим інструментом зростання обсягів національного виробництва продукції, виконання робіт і надання послуг першої необхідності,

вирішує першочергові проблеми зайнятості та належного рівня життя і розвитку суспільства.

Розвиток МСП є неоднозначним: кількість суб'єктів малого підприємництва скорочується, обсяг реалізованої продукції, його частка у загальному обсязі продажів по країні, чистого прибутку демонструє стійку позитивну динаміку. Забезпечення їх сталого зростання залежить у значній мірі від формування виваженої та дієвої державної політики в цій сфері.

На розвиток малого бізнесу вагомо впливають: розмір фонду оплати праці, середньорічна кількість працівників на малих підприємствах, величина ВРП на душу населення, обсяг реалізованої малими підприємствами продукції за попередній період. Ці індикатори варто врахувати для розробки та реалізації заходів державної політики щодо фінансової підтримки малого підприємництва.

Впровадження основних задач державної політики у сфері розвитку малого бізнесу створить базис для формування та реалізації перспективних напрямків розвитку суб'єктів малого підприємництва.

Проведена систематизація нормативно-правового забезпечення діяльності малого підприємництва, що дає змогу визначити його недоліки. Насамперед, це – постійне зростання законодавчої бази, що не впливає на її якісні параметри, а часто дублює вже чинні нормативно-правові акти; розпорошеність і розмитість змісту нормативних документів, що призводить до неоднозначності трактувань їхньої суті. З метою усунення зазначених проблем, при прийнятті законодавчих актів потрібно враховувати історичну послідовність, функціональне призначення та інституційний характер нормативно-правового документу. Прийняття Податкового кодексу стало важливим кроком у реформуванні та систематизації податкового законодавства. Цей нормативно-правовий акт є рушієм щодо створення єдиного механізму реалізації податкової політики та державного регулювання системи оподаткування, однак процес модернізації державної політики щодо підтримки малого підприємництва в Україні ще не завершений.

Малими (незалежно від форми власності) визнаються підприємства, в яких середньооблікова чисельність працюючих за звітний (фінансовий) рік не перевищує п'ятдесяти осіб, а обсяг валового доходу від реалізації продукції

(робіт, послуг) за цей період не перевищує суми, еквівалентної п'ятистам тисячам євро за середньорічним курсом Національного банку України щодо гривні.

Основним завданням організації обліку на малих підприємствах є створення такої системи отримання інформації, яка б забезпечувала реальне управління суб'єктом малого підприємництва та примноження доходу від його діяльності.

Найбільш суттєвою відмінністю є те, що малі підприємства мають можливість обрати просту або спрощену форму ведення бухгалтерського обліку, які мають обмежену кількість бухгалтерських регістрів.

Організаційно-інформаційна модель аналізу діяльності підприємства є стислою характеристикою його суб'єктів та об'єктів, мети і завдань, системи показників, що визначають параметри об'єктів, інформаційної бази, методів і прийомів перетворення економічної інформації, узагальнення результатів аналізу.

Організацію фінансового аналізу можна уявити як технологічний процес, в якому необхідні аналітичні процедури здійснюються у встановленому порядку і реалізуються за допомогою сукупності організаційних, методичних і технічних методів, способів і прийомів. Виходячи із терміну, змісту і призначення виконуваних аналітиком процедур, процес фінансового аналізу умовно можна поділити на окремі складові щодо чотирьох основних етапів.

Для малих підприємств найбільш доцільним та фінансово доступним є експрес-аналіз (для оцінки поточної діяльності підприємства) та комплексний фінансовий аналіз (для оцінки діяльності за звітний період з метою обґрунтування прийняття рішень на більш тривалу перспективу).

Дослідження різноманітних методичних підходів до аналізу дає підстави констатувати, що розроблена значна кількість аналітичних показників та коефіцієнтів, проте не всі їх можна застосувати, наприклад, для аналізу фінансового стану діяльності малого підприємства. Основна причина – особливості фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва як основи інформаційного забезпечення аналізу його діяльності.

Аналіз фінансової звітності підприємства становить собою процес оцінки сьогоденного та майбутнього фінансового стану та фінансових результатів діяльності підприємства з наміром забезпечення ефективного процесу розвитку

через оптимізацію фінансової політики. Все це відбувається на основі дослідження пов'язаності та динаміки показників фінансової звітності.

Порівнюючи показники рентабельності бачимо, що ефективність діяльності підприємства у 2015, 2017 та 2018 роках знизилася за рахунок отриманого збитку. Головною причиною зниження прибутковості є недостатньо ефективна операційна діяльність підприємства, що виявляється у надмірному зростанні операційних витрат. На кінець 2019 року спостерігається зростання прибутковості товариства за рахунок одержаного прибутку в розмірі 132,2 тис. грн.

Необхідно підкреслити, що всі показники фінансового стану ТОВ НВО «ТЕЛЕМЕТРИЧНІ МЕДИЧНІ СИСТЕМИ» перебувають у взаємозв'язку та взаємозумовленості і товариство має стійкий фінансовий стан.

Ключовим етапом при здійсненні комплексної оцінки підприємства для прийняття управлінських рішень є утворення системи аналітичних показників, яка має гарантувати об'єктивність та змістовність інформації, що дає характеристику досліджуваним явищам та процесам.

З метою вдосконалення існуючої моделі комплексного аналізу фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва – юридичної особи, пропонуємо проводити аналіз з виділенням наступних етапів:

- визначення цільової функції моделі опрацювання вхідної інформаційної бази;
- обґрунтування процедур та здійснення первинного аналізу інформації, її систематизація;
- вибір потрібної методики аналізу вхідної інформації за певними напрямками дослідження, визначення структури та порядку утворення вихідної інформації для здійснення комплексного аналізу фінансової звітності малого підприємства;
- підсумок результатів аналітичної обробки даних фінансової звітності;
- формування шляхів майбутнього розвитку фінансово-господарської діяльності підприємства.

Це дає можливість прогнозувати фінансово-господарську діяльність малих підприємств та сприяти підвищенню її ефективності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV (з наступними змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу. – <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Податковий Кодекс України від 02.12.10 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
3. Про державну підтримку малого підприємництва: Закон України від 19.10.00 р. №2063- III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/T002063.html.
4. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні: Закон України від 22.03.12 р. № 4618-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>.
5. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність: Закон України від 16.07.99 р. № 996- XIV зі змінами та доповненнями.
6. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон України від 14 травня 1992 року.
7. Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні: Закон України від 10.06.2012 № 2157-III.
8. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності: Закон України від 07.07.2011 № 3610-VI зі змінами від 03.07.2020 р.
9. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців: Закон України від 2003 р. № 755-IV зі змінами від 16.07.2020 р.
10. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України від 05.04.2007 р. № 877-V зі змінами від 25.10.2020 р.
11. Деякі питання реалізації Стратегії розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року: Розпорядження КМУ від 10 травня 2018 року № 292-р зі змінами від 26.09.2020 р.
12. Стратегія розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року: Розпорядженням Кабінету Міністрів України (КМУ) від 24 травня 2017 року № 504-р.
13. Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва: Указ Президента України від № 727/98 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/727/98>.
14. НП(С)БО № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Мінфіну України від 07.02 2013 р. № 73.
15. НП(С)БО 2 «Консолідована фінансова звітність»: Наказ Мінфіну України від 27.06.2013 р. № 628.
16. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації 49/121: Наказ Мінфіну України від 26.01.2001 зі змінами від 19.02.2013 р.

17. Про затвердження спрощеного Плану рахунків бухгалтерського обліку: Наказ Міністерства фінансів України від 19.04.01 р. № 186 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0389-01>.
18. Про затвердження Методичних рекомендацій по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами: Наказ Міністерства фінансів України від 25.06.03 р. № 422 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.nau.ua/doc/?doc_id=196041.
19. Про затвердження Методичних рекомендацій із застосування реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами: Наказ Міністерства фінансів України від 15.06.11 р. № 720 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article%3Fart_id=296068&cat_id=285157.
20. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва»: Наказ Міністерства фінансів України від 25.02.00 р. № 39 із змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства фінансів № 48 від 08.02.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://buhgalter911.com/Res/PSBO/PSBO25.aspx>.
21. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: наказ Мінфіну України від 24.05.95 р. № 88 зі змінами та доповненнями від 03.08.18 р.
22. Концептуальні основи фінансової звітності від 01.09.2010 р. № 929-009.
23. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій: Наказ Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій № 22 від 23.02.1998 р.
24. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства: Наказ Мінфіну України від 27.06.2013 р. № 635.
25. Методика проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій: Наказ Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій від 27 червня 1997 року № 81 зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0288-97>.
26. Методика аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки: Наказ Міністерства фінансів України № 170 від 14.02.2006 р.
27. Методичні рекомендації по аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій: Лист Державної податкової адміністрації України № 759/10/20-2117 від 27.01.1998 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/GDPI1722.html.
28. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства: Наказ Мінекономіки України від 19.01.2006 № 14.
29. Методичні рекомендації з аналізу і оцінки фінансового стану підприємств. Затверджено Центральною спілкою споживчих товариств України від

- 28.07.2006 р. [Електронний ресурс] . – Режим доступу: <http://www.moz.dov.ua/ua/main/?doc ID=13483>.
30. Методичні рекомендації щодо проведення аналізу фінансового стану підприємства-боржника при отриманні відстрочок (розстрочок): Лист Державної податкової адміністрації України № 7141/10/20- 0017 від 15.06.1998 р. [Електронний ресурс] .– Режим доступу: <http://prou4ot.info/index.php?section=browse&CatID=156&ArtID=424>.
31. Методичні рекомендації із застосування реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами: Наказ Мінфіну України від 15.06.2011 № 720 [Електронний ресурс] . – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0720201-11>.
32. Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами: Наказ Мінфіну України від 25.06.2003 № 422.
33. Офіційний сайт Державної служби статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>.
34. Офіційний сайт ТОВ НВО «ТЕЛЕМЕТРИЧНІ МЕДИЧНІ СИСТЕМИ» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://edr-info.com/ru/company/36655715>.
35. Адамова І.З. Аналіз фінансового стану підприємства: проблемні аспекти та шляхи їх розв'язання [Електронний ресурс] / І.З. Адамова, А.Л. Романчук. – Режим доступу : http://www.chteiknteu.cv.ua/herald/content/download/archive/2011/v2/NV-2011-V2_64.pdf.
36. Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика / О.Я. Базилінська. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 328 с.
37. Білик М.Д. Сутність і оцінка фінансового стану підприємств // Фінанси України. – 2005. – № 3. – С. 117–128.
38. Бланк І.А. Основи фінансового менеджмента / Бланк І.А. – К.: Ника-Центр: Эльга, 1999. – Т. 2. – 591 с.
39. Бойчик І.М. Економіка підприємства: навч. посіб. / І.М. Бойчик. – К.: Атіка, 2004. – 480 с.
40. Багацька К.В., Говорушко Т.А., Шеремет О.О. Фінансовий аналіз: Підручник. / К.В. Багацька, Т.А. Говорушко, О.О. Шеремет. – К., 2014. – 320 с.
41. Ващенко Л.О. Оцінка методичного забезпечення аналізу фінансового стану підприємств / Л.О. Ващенко // Інноваційна економіка. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2017. – № 1. – С. 97–100.
42. Власенко І.В. Функціонування малих підприємств в економіці України: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.06.01 / І.В. Власенко; Хмельниц. нац. ун-т. – Хмельниц., 2006. – 20 с.
43. Варналій З.С. Мале підприємництво: основи теорії і практики : монографія / З.С. Варналій. – 3-тє вид., стер. – К. : Т-во «Знання», КОО, 2005. – 302 с.
44. Верланов О.Ю. Методологічні проблеми оцінки фінансового стану підприємств [Електронний ресурс] / О.Ю. Верланов . – Режим доступу : <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/economy/2005/38-25-15.pdf>.

45. Громова А.Є. Аналіз фінансового стану підприємства з огляду ефективного використання фінансових ресурсів / А.Є. Громова, К.В. Крамаренко, Т.О. Рудик // Молодий вчений . – 2016 . – № 5 (32) . – С. 44-47.
46. Гоголь Т. А. Обліково-аналітичне забезпечення управління підприємств малого бізнесу : монографія / Т.А. Гоголь. – Чернігів : Видавець Лозовий В.М., 2014. – 384 с.
47. Гоголь Т. А. Особливості методики фінансового аналізу підприємств малого бізнесу / Т.А. Гоголь // Вісник Чернігівського державного технологічного університету .- 2013 .- № 2(66) .- С. 386-393.
48. Гоголь Т.А. Аналіз нормативно-правової бази з регулювання бухгалтерського обліку суб'єктів малого бізнесу / Т.А. Гоголь, Н.І. Ніпорко // Економічні науки. Сер. : Облік і фінанси. - 2012. - Вип. 9(1). - С. 208-216.
49. Замула І.В. Аналіз фінансового стану підприємства в умовах комп'ютеризації / І.В. Замула // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка» : науковий журнал. Острог : Вид-во НаУОА .- 2020. - № 16(44). - С. 199–202.
50. Загородній А. Г. Фінансовий словник / Загородній А. Г., Вознюк Г. Л., Смовженко Т. С. – 3-тє вид., випр. і допов. – К. : Знання, 2016. – 587 с.
51. Косова Т.Д. та ін. Організація і методика економічного аналізу: навч. посіб. / Т.Д. Косова, П.М. Сухарев, Л.О. Ващенко та ін. – К.: ЦУЛ, 2012.- 528 с.
52. Косович Б. І. Ризики розвитку малого підприємництва в сучасних умовах глобалізації / Б.І. Косович, Дмитрук В. О. // Економіка та держава .- 2020 .- № 5 .- С. 88-92.
53. Костирко Р.О. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / Р.О. Костирко. – Х.: Фактор, 2017. – 784 с.
54. Коломієць Н.О. Методологічні аспекти оцінки фінансового стану як основи ефективного управління підприємством / Н.О. Коломієць, О.П. Коломієць [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://journals.urau.ua/index.php/wissn021/article/viewFile/99627/94703>.
55. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: навчальний посібник. – К.: «Знання», КОО, 2001. – 378 с.
56. Кучер С.В. Особливості діяльності вітчизняних суб'єктів малого та середнього бізнесу: обліково-аналітичний аспект / С.В. Кучер // Науковий вісник Херсонського державного університету .- 2014 .- Випуск 9-1, Частина 1.- С. 208-211.
57. Лахтіонова Л. А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання : монографія / Л. А. Лахтіонова. – К. : КНЕУ, 2001. – 387 с.
58. Лисенко А.М. Удосконалення методики проведення комплексного аналізу фінансової звітності малого підприємства / А.М. Лисенко, Ю.Ю. Недовоз [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/1128>.
59. Мішура В. Б. Економічна сутність, аналіз та оцінка фінансового стану підприємства / В.Б. Мішура, В.Є. Спіцин // Научный вестник ДГМА. – № 3 (24Е). – 2017. – С.122-126.

60. Мазур В.А. Методика аналізу фінансового стану підприємства відповідно до вимог внутрішніх і зовнішніх користувачів // В.А. Мазур, О.Ф. Томчук, Ю.Ю. Браніцький // ЕКОНОМІКА. ФІНАНСИ. МЕНЕДЖМЕНТ: актуальні питання науки і практики .- 2017.- № 3 (19).- С. 7-20.
61. Мних Є.В. Фінансовий аналіз : підручник / Є.В. Мних, Н.С. Барабаш. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. – 536 с.
62. Маркарьян Э. А. Финансовый анализ : учеб. пособие / Маркарьян Э. А., Герасименко Г. П., Маркарьян С. Э. – 4-е изд. испр. – М. : ИД ФБК-ПРЕСС. 2003. – 217 с.
63. Осмоловский В. В. Теория анализа хозяйственной деятельности / В. В. Осмоловский. – М. : Новое знание, 2001. – 307 с.
64. Панченко І. Вимоги до інформації, що міститься у фінзвітності, складеній за МСФЗ98 [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://uteka.ua/ua/publication/commerce-12-msfo-28-trebovaniya-k-informacii-v-finotchetnosti-sostavlennoj-po-msfo>.
65. Поддєрьогін А. М. Фінанси підприємств : навч. посіб. / А. М. Поддєрьогін. – К. : КНЕУ, 2000. – 406 с.
66. Патора-Висоцька З. Малий бізнес і прямі іноземні інвестиції : монографія / З. Патора-Висоцька, Д. Книш. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2006. – 208 с.
67. Стасюкова К.В. Проблеми організації бухгалтерського обліку на підприємствах малого бізнесу / Стасюкова К.В. // Економіка харчової промисловості .- 2016 .- Том 8, Випуск 3 .- С. 52-56.
68. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навчальний посібник / Г. В. Савицька. – 3-є вид., перероб. та доп. – К.: Знання, 2007. – 668 с.
69. Сарапіна О.А. Системний аналіз фінансового стану підприємства: методика та напрями вдосконалення / О.А. Сарапіна // Причорноморське економічні студії .- 2016. – Випуск 2 .- С. 54-58.
70. Слав'юк Р.А. Фінанси підприємств : підручник / Р.А. Слав'юк. – К. : УБС НБУ, 2007. – 550 с.
71. Сипко Т.Д. Економічний аналіз діяльності підприємств / Т.Д. Сипко. – Миколаїв: УДМТУ, 2011. – 196с.
72. Скорнякова Ю.Б. Особливості формування облікової системи на малих підприємствах / Ю.Б. Скорнякова, Д.С. Монастирська //Причорноморські економічні студії .- 2018 .- Випуск 32 .- С. 181-185.
73. Старинець О.Г. Методи фінансового аналізу діяльності підприємств у системі антикризового управління / О.Г. Старинець // Науковий вісник Ужгородського національного університету .- 2018.- Випуск 17, Частина 2 .- С. 87-91.
74. Томлін О.О. Сутність та оцінка фінансового стану сільськогосподарського підприємства / О.О. Томлін, А.С. Лесюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archive/14-2016/115.pdf>.
75. Томчук О.Ф. Аналіз фінансового стану підприємств: проблеми та шляхи покращення / О.Ф. Томчук, О.С. Чухась // Пріоритети інноваційного розвитку

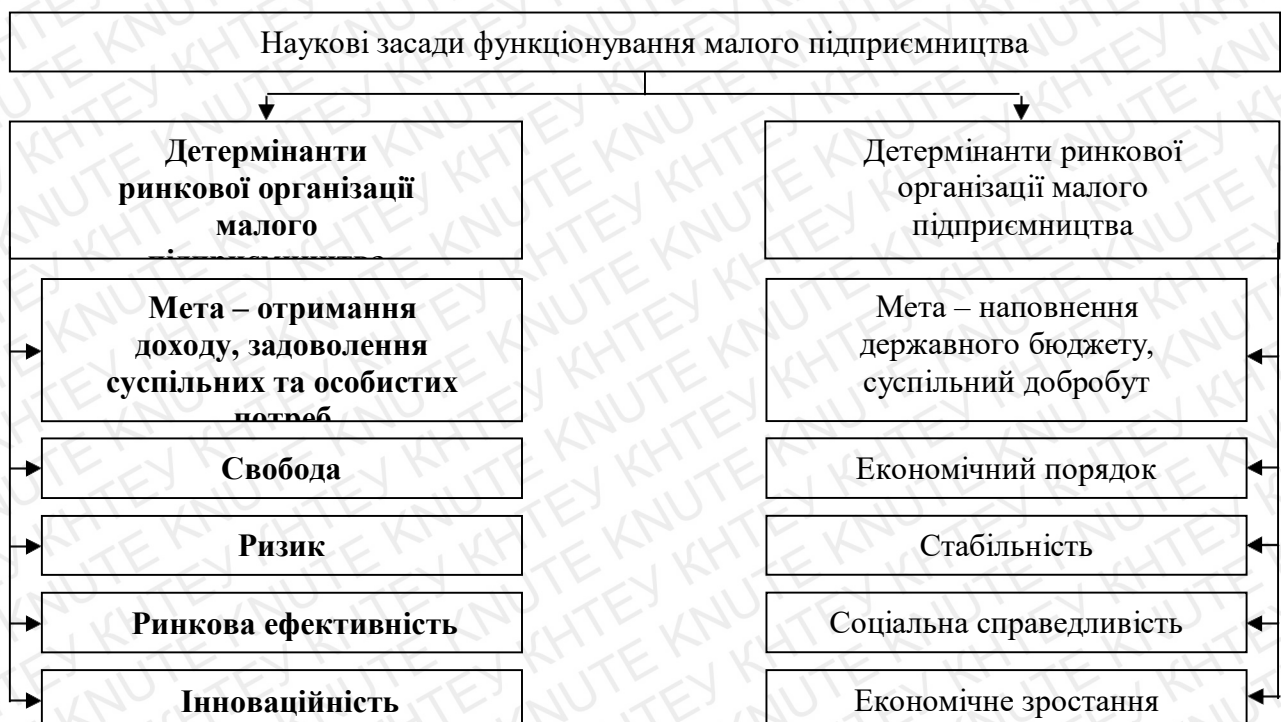
- регіонального АПК в контексті європейської інтеграції : матеріали круглого столу 24 квітня 2014 р. [Текст]: [зб. тез / упоряд. В.І. Душка; Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Ґжицького [та ін.]. – Львів : СПОЛОМ, 2014. – С. 83-86.
76. Тютюнник Ю. М. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. – Полтава : ПДАА, 2016. – 430 с.
77. Терещенко Я. І. Проблеми та перспективи розвитку малого підприємництва в Україні [Електронний ресурс] / Я.І. Терещенко . – Режим доступу : <http://naukam.triada.in.ua/index.php/konferentsiji/52-dvadtsyat-drugavseukrajinska-praktichno-piznavalna-internet-konferentsiya/535>.
78. Титаренко О.С. Сутнісна характеристика фінансового стану підприємства / О.С. Титаренко // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. – № 3 (54). – 2012. – С. 177-181.
79. Фінансовий аналіз: навчальний посібник / За заг. ред. Школьник І. О. [І. О. Школьник, І. М. Боярко, О. В. Дейнека та ін.] .К.: «Центр учбової літератури», 2016. 368 с.
80. Фінансовий аналіз: навчальний посібник / М. Р. Лучко, С. М. Жукевич, А. І. Фаріон. Тернопіль: ТНЕУ, - 2016 . - 304 с.
81. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз : підручник / Ю.С. Цал-Цалко. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 566 с.
82. Шохнех А.В. Концепция комплексного экономического анализа в малом бизнесе // Аудит и финансовый анализ . – 2008. - №1. – С. 1-6.
83. Шеремет А.Д. Методика финансового анализа деятельности коммерческих организаций / А.Д. Шеремет, Е.В. Негашев. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ИНФРА-М, 2008. – 208 с.

ДОДАТКИ

Властивості малого підприємництва

Властивості	Кількісні	Якісні
Базові	<ul style="list-style-type: none"> - річний дохід від реалізації продукції, робіт, послуг; - кількість працюючих; - розмір власного капіталу; - орієнтація на комерційний успіх, на одержання прибутку; - можливості грошового обігу та обсяги (масштаби використання готівкового та безготівкового обігу). 	<ul style="list-style-type: none"> - повна відповідальність за результати діяльності; - економічна свобода та автономність господарської діяльності; - єдність права вибору виду діяльності; - право власності на ресурси; - інноваційність та новаторство; - право прийняття рішень; - організація виробничого процесу.
Похідні	<ul style="list-style-type: none"> - обсяг продажів; - позиція на ринку (частка); - чисельність бізнес-партнерів; - рівень дебіторської заборгованості; - рівень ризику; - обсяги сплати податків та соціальних зборів; - рівень активності суб'єкта. 	<ul style="list-style-type: none"> - характер відносин між власником і працівниками; - масштабність ринку збуту; - характер і види співпраці з великим бізнесом, державою та споживачами; - рівень домінування у галузі; - масштабність спеціалізації; - механізм оподаткування.

Наукові засади успішного функціонування малого підприємництва в національній економіці

Функції малого підприємництва

SWOT- аналіз вітчизняних малих підприємств

СИЛЬНІ СТОРОНИ

- самостійність;
- невеликий стартовий капітал;
- гнучкість;
- освоєння малоєфективних ринкових ніш;
- створення великої кількості робочих місць;
- низька собівартість досліджень

СЛАБКІ СТОРОНИ

- залежність від економічної, політичної ситуації в країні;
- обмежений доступ до зовнішніх джерел фінансування;
- вузьке коло постачальників, локальність ринків збуту;
- нестабільність доходів;
- соціальна незахищеність працівників;
- недостатнє інформаційно-методологічне забезпечення;
- брак досвіду;
- відсутність належної державної підтримки

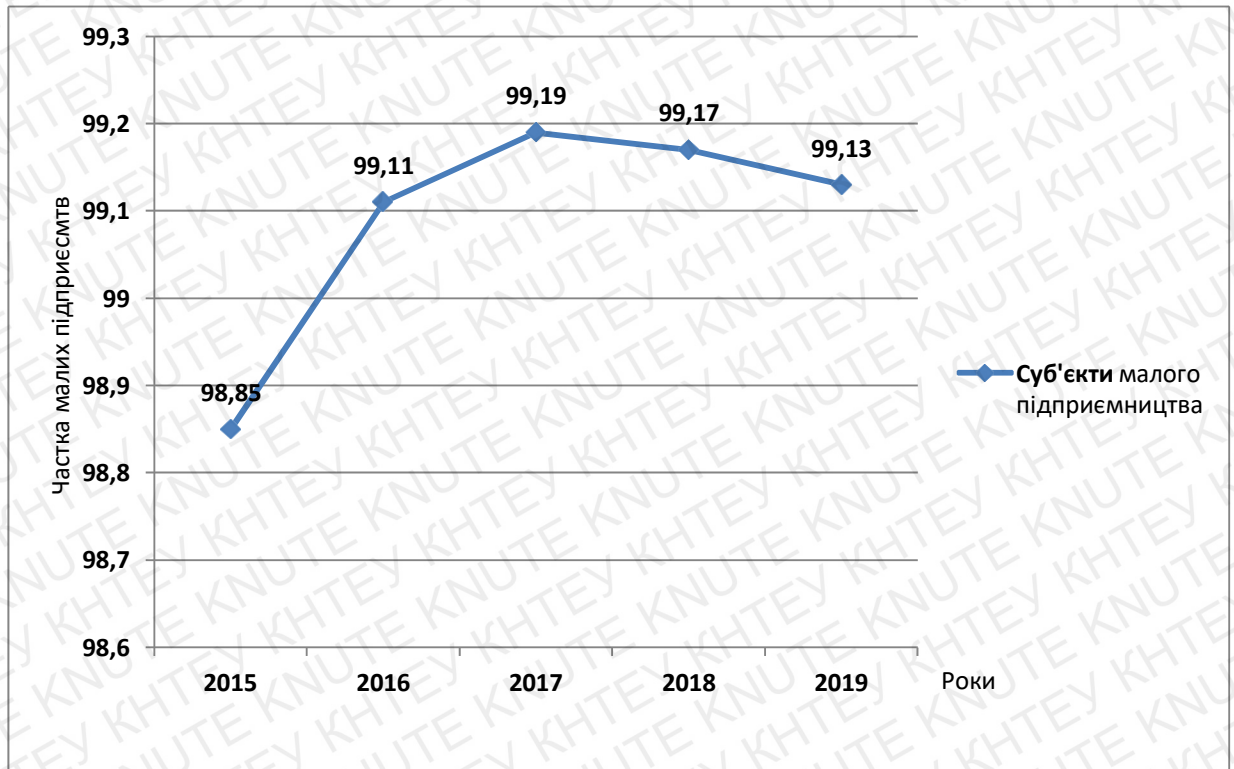
- здатність зайняти будь-яку нішу на ринку;
- можливість самореалізації, особистісного розвитку;
- зростання, перехід до великого бізнесу;
- можливість забезпечення роботою працівників різних вікових категорій;
- участь у проведенні НДДКР та впровадження результатів НТП у своїй діяльності

- неможливість уникнення конкуренції в своїй ніші;
- вразливість щодо несприятливих чинників;
- загроза швидкого банкрутства;
- труднощі щодо передбачення та прогнозування результатів діяльності;
- залежність від державної підтримки;
- недостатнє інфраструктурне забезпечення

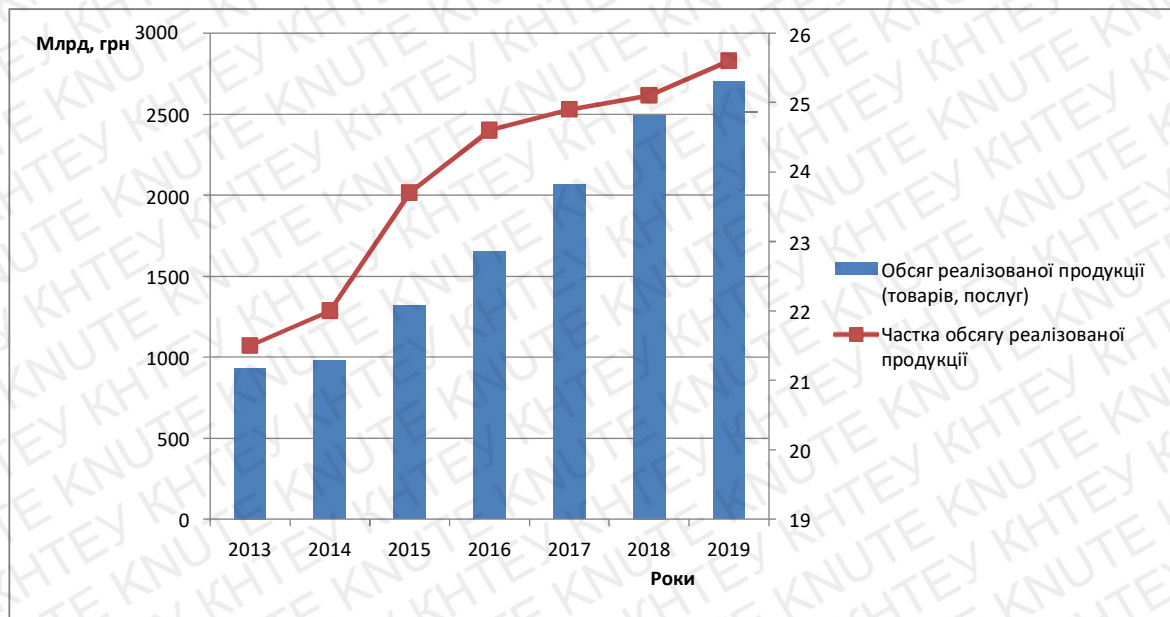
МОЖЛИВОСТІ

ЗАГРОЗИ

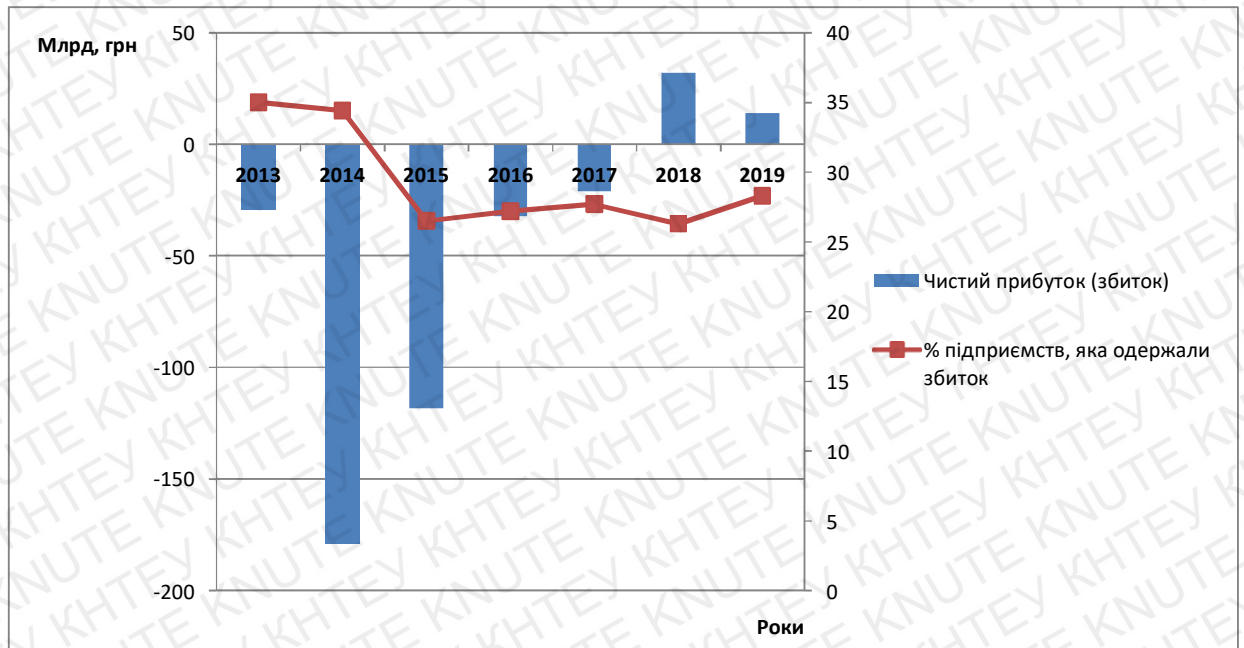
Динаміка частки суб'єктів малого підприємництва

Динаміка обсягу реалізованої продукції малого підприємництва та його частки у загальному показнику країни

Динаміка чистого прибутку (збитку) малих підприємств

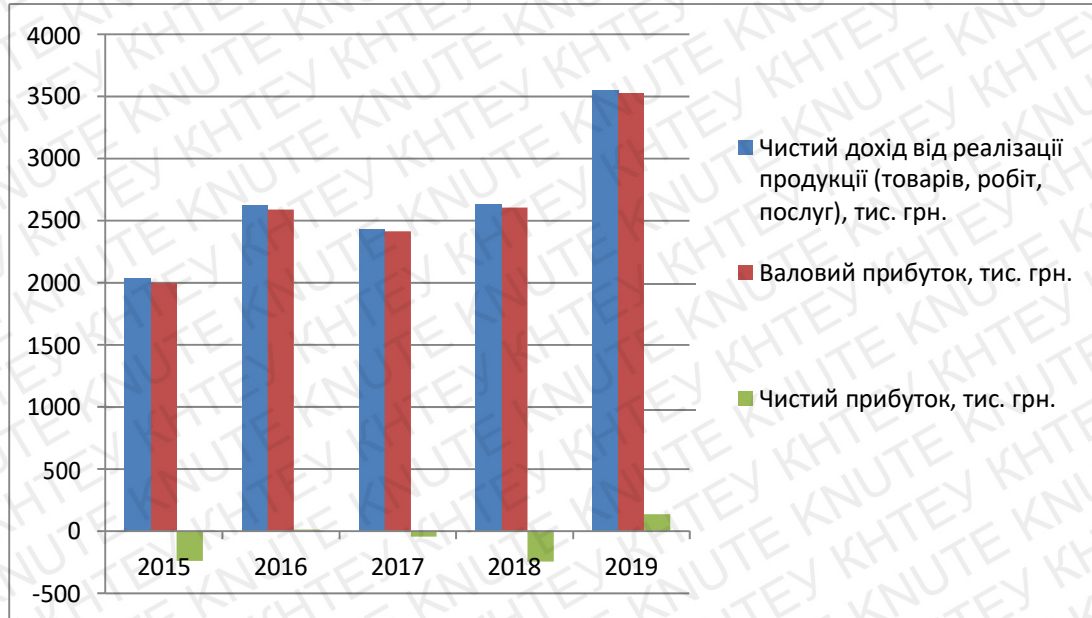
Місцезнаходження ТОВ НВО «ТЕЛЕМЕТРИЧНІ МЕДИЧНІ СИСТЕМИ» в економічній системі регіону

Основні економічні показники господарської діяльності ТОВ НВО «ТЕЛЕМЕТРИЧНІ МЕДИЧНІ СИСТЕМИ» за
2015-2019 р.р.

Назва показника	Роки					Відхилення							
	2015	2016	2017	2018	2019	2016/2015		2017/2016		2018/2017		2019/2018	
						абсол., тис.грн	відно- сне,%	абсол., тис.грн	відно- сне,%	абсол., тис.грн	відно- сне,%	абсол., тис.грн	відно- сне,%
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	2031,7	2619,6	2426,2	2628,4	3544,6	587,9	28,9	- 193,4	- 7,4	202,2	8,3	916	34,8
Валовий прибуток, тис. грн.	1995,6	2586	2414,3	2604,6	3520,4	590,4	29,6	- 171,7	- 7,7	190,3	7,9	915,8	35,2
Чистий прибуток, тис. грн.	- 239,9	8,8	- 44,9	- 247,9	132,2	248,7	-103,67	- 53,7	- 610,2	- 203	452,1	380,1	- 153,3
Середньооблікова чисельність працівників, чол.	26	26	26	32	29	0	0	0	0	6	23,1	- 3	- 9,4
Середньорічна вартість:													
– необоротних активів;	1391,2	1262,2	1498,2	995,4	880,0	-129	- 9,3	236	18,7	- 502,8	- 33,6	- 115,4	- 11,6
оборотних активів	305,3	318,2	368,1	1451,9	519,1	12,9	4,2	49,9	15,7	1083,8	294,4	- 932,8	- 64,3
Фондовіддача, грн	1,46	2,07	1,62	2,64	4,03	0,61	41,8	- 0,45	- 21,7	1,02	62,9	1,39	52,6
Коефіцієнт оборотності оборотних активів, оборотів	6,65	8,23	6,59	1,81	6,83	1,58	23,7	- 1,64	- 19,9	- 4,78	- 72,5	5,02	277,3
Продуктивність праці, тис. грн	116,6	100,75	93,31	82,14	122,2	-15,85	- 13,6	- 7,44	- 7,4	- 11,17	- 12	40,06	48,8
Рентабельність господарської діяльності, %	- 11,81	0,33	- 1,85	- 9,43	3,73	12,14	×	- 2,18	×	- 7,58	×	13,16	×

Динаміка зміни, чистого доходу від реалізації продукції, валового та чистого прибутку ТОВ НВО «ТЕЛЕМЕТРИЧНІ МЕДИЧНІ СИСТЕМИ»

Фактори впливу на розвиток малого підприємства

Підприємницьке середовище	Фактори впливу на діяльність малого підприємства	
	позитивні	негативні
Зовнішнє середовище	<ul style="list-style-type: none"> – пільгове кредитування підприємницьких проектів; – скорочення числа податків та зборів; – скорочення числа обов'язкових платежів; – зменшення податкових ставок 	<ul style="list-style-type: none"> – економічні кризи; – фінансові кризи; – політична нестабільність; – недостатньо опрацьовані та обґрунтовані закони і нормативні акти
Внутрішнє середовище	<ul style="list-style-type: none"> – розробка обґрунтованого бізнес плану; – передбачення та розрахунок наслідків настання передбачуваних ризиків; – упровадження нових технологій; – диверсифікованість діяльності; – розробка та впровадження обґрунтованої стратегії розвитку підприємствами 	<ul style="list-style-type: none"> – низький рівень техніки, технологій; – застарілі форми управління; – внутрішній клімат у колективі

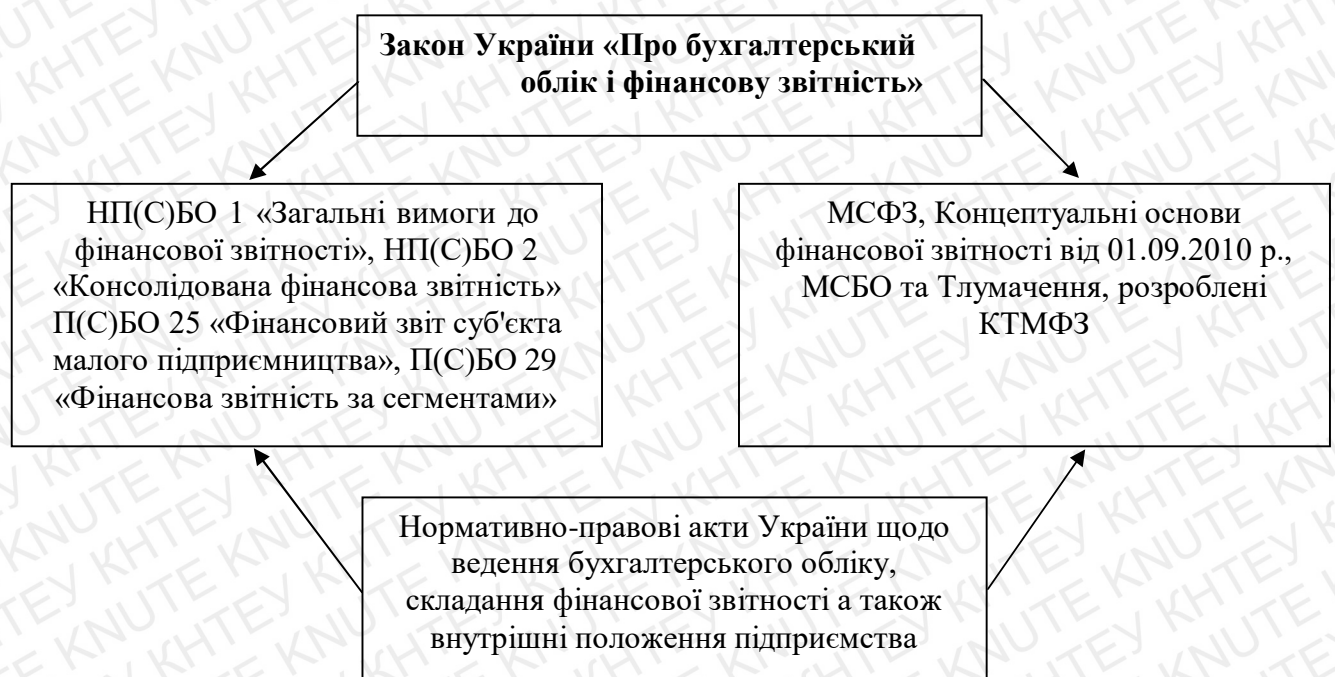
Переваги та недоліки розвитку малого підприємництва в економіці
України

Переваги	Переваги
Для бізнесу	
<ul style="list-style-type: none"> – упровадження досягнень НТП; – висока гнучкість виробництва; – зменшення кількості управлінських структур; – оперативне прийняття рішень; – високий досвід і кваліфікація персоналу; – висока швидкість обороту капіталу; – швидкість реагування на зміни кон'юнктури ринку; – гармонійна співпраця з великим і середнім бізнесом 	<ul style="list-style-type: none"> – обмеженість номенклатури товарів і послуг; – підвищення ризику банкрутства; – чутливість до впливу фінансової кризи; – постійне пристосування до умов ринку; – обмеженість власних фінансових ресурсів; – незначні можливості для розширення підприємства; – обмеженість отримання кредитних ресурсів; – велика залежність від рівня державної підтримки
Для держави	
<ul style="list-style-type: none"> – зростання зайнятості населення; – праця в неперспективних галузях; – зростання кількості власників; – швидке насичення ринку товарами і послугами; – зростання надходжень податків і зборів; – збалансування галузей народного господарства 	<ul style="list-style-type: none"> – надання пільг в оподаткуванні, ліцензуванні, кредитуванні підприємств; – зростання кількості підприємств-банкрутів; – зростання державних витрат на інформаційну, матеріально-технічну, фінансово-кредитну, інвестиційну підтримку підприємств малого бізнесу

Основні законодавчі акти, які регулюють господарську діяльність малого бізнесу в Україні

Назва законодавчого акту	Сфера та напрямки застосування
Податковий Кодекс України [2]	Встановлює правові засади застосування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності, а також сплати єдиного податку
Господарський кодекс України [1]	Класифікує суб'єктів господарювання на суб'єктів мікропідприємництва, малого, середнього або великого підприємництва залежно від кількості працюючих та доходів від будь-якої діяльності за рік
Закон України «Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні» [7]	Визначає програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні.
Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємства в Україні» [4]	Затверджує економічні та правові засади державної політики у сфері розвитку та підтримки малого і середнього бізнесу
Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» [8]	В області господарської діяльності визначає організаційні та правові основи дозвільної системи
Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців» [9]	Регулює систему державної реєстрації юридичних осіб, а також фізичних осіб - підприємців.
Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» [10]	Визначає основні принципи і порядок державного контролю у сфері господарської діяльності

Рівні методологічного та нормативно-правового забезпечення складання фінансової звітності

Огляд спеціальної літератури визначення сутності фінансового стану підприємства

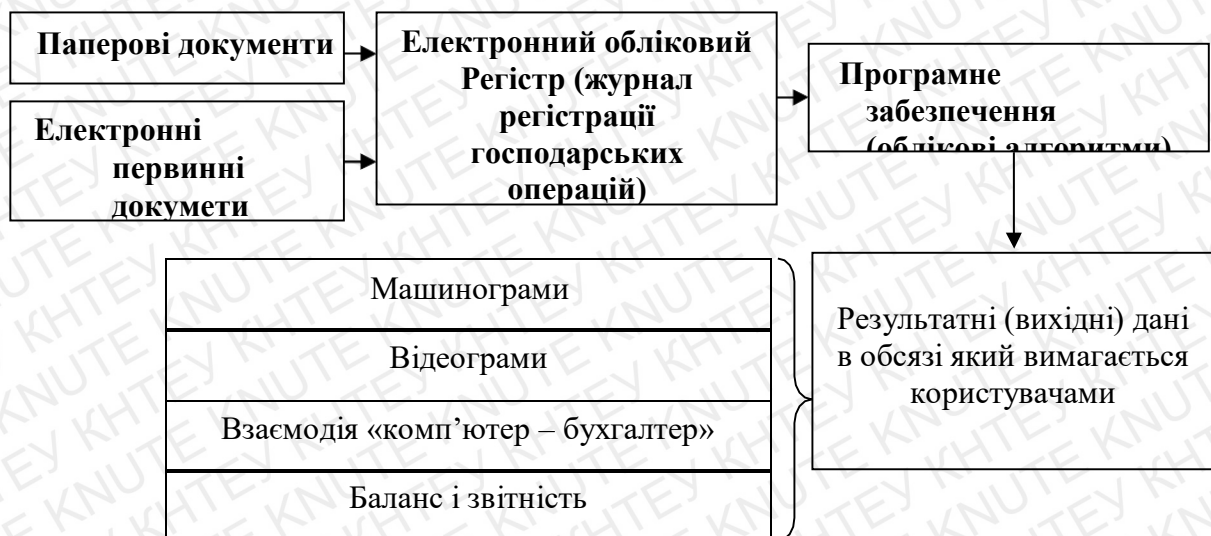
Автори, джерело 1	Тлумачення поняття 2
Маркарян Е. А., Герасименко Г. П. [62]	Фінансовий стан підприємства – це сукупність показників, які відображають його спроможність погасити свої боргові зобов'язання
Осмоловський В. В. [63]	Фінансовий стан – це комплексне поняття, яке характеризується забезпеченістю фінансовими ресурсами, необхідними для нормальної виробничої діяльності комерційних та інших суб'єктів господарювання, доцільністю й ефективністю їх розміщення і використання, фінансовими взаємовідносинами із суб'єктами господарювання, платоспроможністю та фінансовою стійкістю
Поддєрьогін А. М. [65]	Фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів
Томчук О.Ф. [75]	Фінансовий стан – це комплексне поняття, що відображає якісну сторону його виробничої та фінансової діяльності та є результатом реалізації всіх елементів зовнішніх і внутрішніх фінансових відносин підприємства. Він характеризується системою показників, які відображають стан капіталу в процесі його кругообігу, здатність розраховуватися за своїми зобов'язаннями і забезпечувати ефективне фінансування своєї виробничої діяльності на певний момент часу
Загородній Л. Г., Вознюк Г. Л., Смовженко Т. С. [50]	Фінансовий стан – це стан економічного суб'єкта, що характеризується наявністю в нього фінансових ресурсів, забезпеченістю коштами, необхідними для господарської діяльності, підтримання нормального режиму праці та життя, здійснення грошових розрахунків з іншими економічними суб'єктами
Коробов М. Я. [55]	Фінансовий стан підприємства – це складна, інтегрована за багатьма показниками характеристика якості його діяльності. Фінансовий стан підприємства можна визначити як міру забезпеченості підприємства необхідними фінансовими ресурсами і ступінь раціональності їх розміщення для здійснення ефективної господарської діяльності та своєчасних грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями. Це характеристика діяльності підприємства, в якій, як у дзеркалі, у вартісній формі відображені загальні результати роботи підприємства, в тому числі й роботи з управління фінансовими ресурсами
Савицька Г. В. [68]	Фінансовий стан підприємства характеризується системою показників, які відображають стан капіталу в процесі його кругообігу та здатність суб'єкта господарювання фінансувати свою діяльність на фіксований момент часу
Бланк І.А. [38]	Фінансовий стан – рівень збалансованості окремих елементів активів і пасивів підприємства, а також рівень ефективності їх використання
Сарапіна О.А. [69]	Фінансовий стан підприємства – це здатність, спроможність підприємства фінансувати свою діяльність.
Базилінська О.Я. [36]	Фінансовий стан підприємства розглядається як сукупність показників, що характеризують наявність, розміщення та використання фінансових

1	2
	ресурсів підприємства
Білик М.Д. [37]	Фінансовий стан – реальна (на фіксований момент часу) і потенційна фінансова спроможність підприємства забезпечити певний рівень фінансування поточної діяльності, саморозвитку та погашення зобов'язань перед підприємствами й державою
Бойчик І.М. [39]	Фінансовий стан – це спроможність підприємства вести господарську діяльність на основі своєчасного погашення усіх видів заборгованості, раціональної структури капіталу і господарських засобів.
Коломієць Н.О., Коломієць О.П. [54]	Фінансовий стан – це здатність (спроможність) підприємства фінансувати свою діяльність. Він характеризується забезпеченістю фінансовими ресурсами, які необхідні для нормального функціонування підприємства, доцільністю їх розміщення та ефективністю використання, фінансовими взаємовідносинами з іншими юридичними та фізичними особами, платоспроможністю та фінансовою стійкістю
Мішура Б.В. [59]	Фінансовий стан – це реальна (на фіксований момент часу) та потенційна фінансова спроможність підприємства
Лучко М.Р., Жукевич С.М., Фаріон А.І. [80]	Фінансовий стан підприємства – економічна категорія, яка відображає стан капіталу в процесі його кругообігу та спроможність суб'єкта до саморозвитку на фіксований момент часу
Томілін О.О., Лесюк А.С. [74]	Фінансовий стан сільськогосподарського підприємства – економічна категорія, яка відображає наявність, розміщення та ефективне використання активів, власного і позичкового капіталу на конкретну дату.
Цал-Цалко Ю.С. [81]	Фінансовий стан підприємства відображає на певний момент рівень ефективності використання ресурсів у господарській діяльності, або, кажучи точніше, ефективність функціонування механізмів економічної системи.
Шеремет А.Д., Негашев Є.В. [83]	Фінансовий стан підприємства характеризується структурою засобів (активів) і характером джерел їх формування (власного і позичкового капіталу, тобто пасивів).

Регістри бухгалтерського обліку при застосуванні спрощеної форми [46]

Назва форми	Характеристика
Відомість 1-м	Розділ I. Облік готівки і грошових документів. Розділ II Облік грошових коштів та їх еквівалентів.
Відомість 2-м	Облік запасів
Відомість 3-м	Розділ I. Облік розрахунків із дебіторами і кредиторами за податками й платежами, облік довгострокових зобов'язань і доходів майбутніх періодів. Розділ II. Облік розрахунків з оплати праці
Відомість 4-м	Розділ I. Облік необоротних активів та амортизації (зносу). Розділ II. Облік капітальних і фінансових інвестицій та інших необоротних активів
Відомість 5-м	Розділ I. Облік витрат. Розділ II. Облік витрат на виробництво. Розділ III. Облік доходів і фінансових результатів. Розділ IV. Облік власного капіталу, витрат майбутніх періодів, забезпечень майбутніх витрат і платежів
Оборотно-сальдова відомість	Містить баланс (залишок) на початку та кінець періоду та перегляди дебету та кредиту за вказаний період на рахунку підприємства

Комп'ютерна форма ведення бухгалтерського обліку

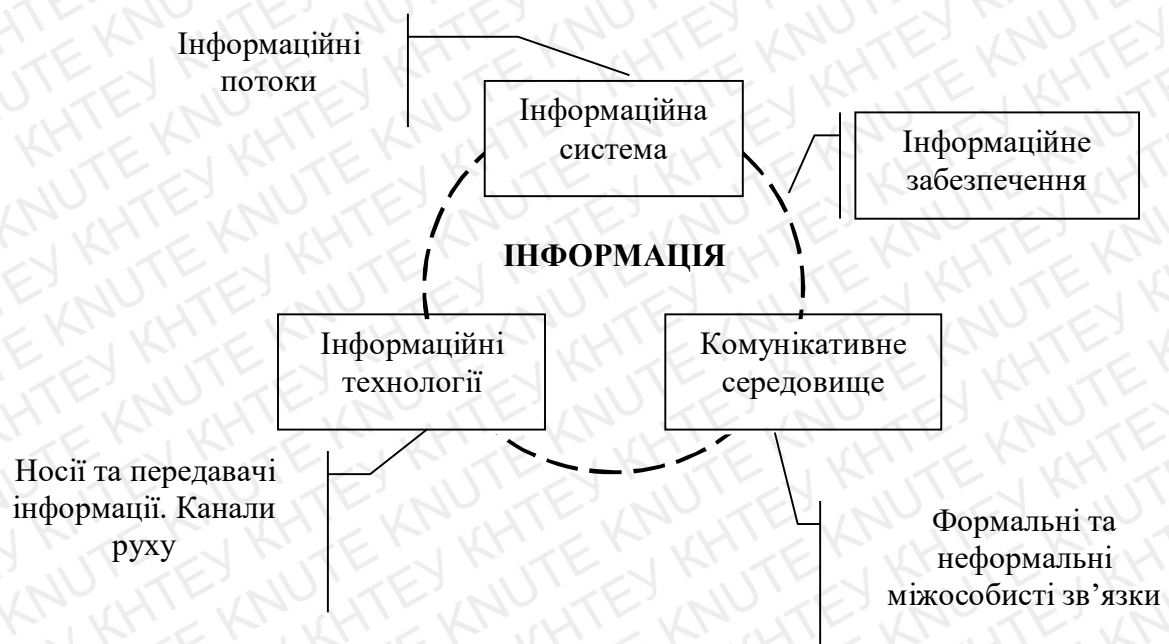

Організаційно-інформаційна модель аналізу фінансового стану підприємства

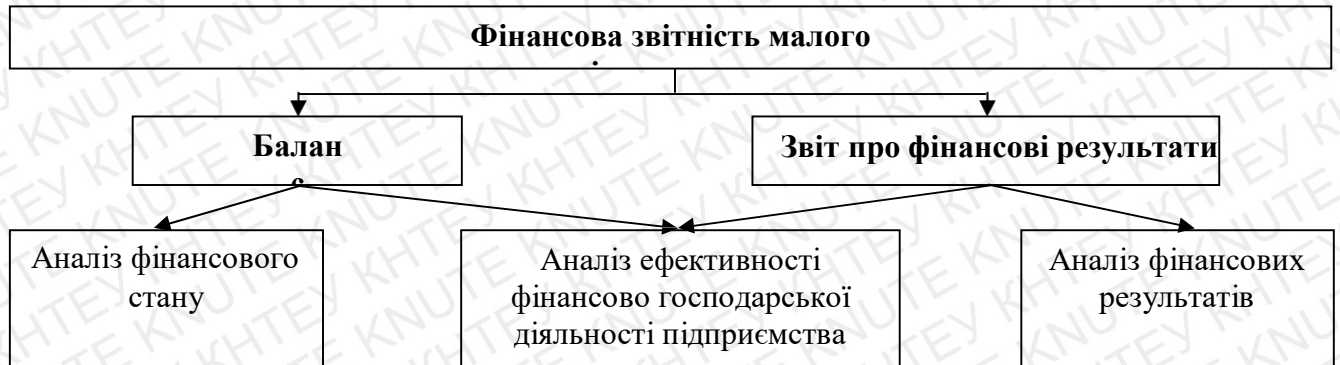
Мета і завдання аналізу фінансового стану	
1.1. Мета	1.2. Завдання
1	2
<ul style="list-style-type: none"> Метою аналізу фінансового стану підприємства є пошук шляхів і резервів зростання його ринкової вартості, поліпшення структури активів та пасивів і забезпечення на цій основі високої фінансової стійкості та платоспроможності 	<ul style="list-style-type: none"> Оцінка структури активів і пасивів підприємства Аналіз динаміки активів і пасивів за складом і структурою Аналіз руху та ефективності використання активів підприємства Аналіз джерел фінансування підприємства Аналіз фінансової стійкості та платоспроможності підприємства Аналіз рентабельності та ділової активності підприємства
2. Об'єкти і суб'єкти аналізу фінансового стану	
2.1. Об'єкти	2.2. Суб'єкти
<ul style="list-style-type: none"> Активи в цілому та за видами Власний капітал в цілому та за видами Позиковий капітал в цілому та за видами Чинники, що спричинили зміну економічного потенціалу Чинники, що вплинули на фінансову стійкість та платоспроможність Чинники, що вплинули на рентабельність та ділову активність підприємства 	<ul style="list-style-type: none"> Вищі посадові особи підприємства Економічні служби підприємства Керівники функціональних та структурних підрозділів підприємства Власники та акціонери. Зовнішні користувачі інформації
3. Система економічних показників аналізу фінансового стану	
3.1. Абсолютні вартісні показники, джерелом яких є облік	3.2. Відносні показники, які є наслідком аналітичної обробки облікової інформації
<ul style="list-style-type: none"> Залишки та обороти з надходження і витрачання (використання) активів в цілому та за їх видами Залишки та обороти з надходження і витрачання (вилучення) власного капіталу в цілому та за його видами Залишки та обороти з надходження і погашення зобов'язань в цілому та за їх видами Доход від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) Чистий прибуток підприємства Абсолютні показники динаміки 	<ul style="list-style-type: none"> Відносні показники структури активів, власного капіталу та зобов'язань Відносні показники динаміки активів, власного капіталу та зобов'язань Відносні показники інтенсивності процесів (Коефіцієнти оборотів: з надходження і витрачання ресурсів; з утворення та вилучення власного капіталу; з утворення та погашення зобов'язань. Коефіцієнти фінансової стійкості та платоспроможності. Коефіцієнти рентабельності та ділової активності)
4. Інформаційне забезпечення аналізу фінансового стану	
4.1. Зовнішня інформація	4.2. Внутрішня інформація
<ul style="list-style-type: none"> Правова Нормативна Довідкова 	<ul style="list-style-type: none"> Планова Фактографічна

5. Методичні прийоми обробки первинної (вхідної) інформації	
5.1. Економіко-логічні методи	5.2. Економіко-математичні методи
<ul style="list-style-type: none"> • Групування • Порівняння • Розрахунок відносних показників • Розрахунок середніх показників • Деталізація • Елімінування 	<ul style="list-style-type: none"> • Методи обробки динамічних рядів • Методи регресійно-кореляційного аналізу • Методи моделювання
6. Узагальнення і реалізація результатів аналізу фінансового стану	
6.1. Узагальнення результатів	6.2. Реалізація результатів
<ul style="list-style-type: none"> • Систематизація інформації • Кількісна оцінка втрачених можливостей збільшення економічного потенціалу та підвищення фінансової стійкості і платоспроможності підприємства • Кількісна оцінка потенційного збільшення економічного потенціалу та підвищення фінансової стійкості і платоспроможності підприємства • Оцінка вірогідності прогнозованих показників • Розробка багатоваріантних заходів щодо поліпшення фінансового стану підприємства у майбутньому періоді • Оформлення результатів аналізу і передача їх в управлінській структури для реалізації запропонованих заходів 	<ul style="list-style-type: none"> • Оцінка заходів щодо збільшення економічного потенціалу та підвищення фінансової стійкості і платоспроможності підприємства з точки зору найбільшої відповідності фінансовій стратегії підприємства • Вибір оптимального варіанту заходів щодо поліпшення фінансового стану підприємства • Прийняття рішення щодо реалізації обраного варіанту заходів • Доведення прийнятого рішення до виконавців • Забезпечення контролю за виконанням прийнятих рішень

Інформаційне забезпечення аналізу фінансового стану підприємств

Напрями фінансового аналізу в умовах інформаційного забезпечення малого підприємства

Модель використання аналітичної інформації для прийняття інформаційно обґрунтованих економічних рішень

Види фінансового аналізу

Види фінансового аналізу	Характеристика видів фінансового аналізу
експрес-аналіз	призначений для отримання за 1-2 дні загального уявлення про фінансовий стан компанії на основі спрощених форм фінансової звітності
комплексний фінансовий аналіз	призначений для отримання за 3-4 тижні комплексної оцінки фінансового положення компанії на основі спрощених форм фінансової звітності та даних аналітичного обліку
фінансовий аналіз як частина загального дослідження бізнес-процесів підприємства	призначений для отримання комплексної оцінки всіх аспектів діяльності компанії - виробництва, фінансів, постачання, збуту та маркетингу, менеджменту, персоналу тощо
орієнтований фінансовий аналіз	призначений для вирішення пріоритетної фінансової проблеми компанії, наприклад оптимізації дебіторської заборгованості на базі як основних форм зовнішньої бухгалтерської звітності, так і розшифровок тільки тих статей звітності, які пов'язані із зазначеною проблемою
регулярний фінансовий аналіз	призначений для постановки ефективного управління фінансами компанії на базі подання у визначені терміни, щоквартально або щомісячно, спеціальним чином оброблених результатів комплексного фінансового аналізу

Показники фінансового аналізу діяльності малих підприємств з позиції різних категорій користувачів

Показники фінансового аналізу	Користувачі аналітичної інформації				
	Власники	Керівники	Структурні підрозділи	Постачальники та покупці	Кредитори та інвестори
Динаміка та структура доходів	+	+	+	-	+
Динаміка та структура витрат	+	+	+	-	-
Формування фінансового результату	+	+	+	-	-
Аналіз впливу окремих факторів на формування прибутку	+	+	+	-	-
Рентабельність капіталу	+	+	+	-	-
Рентабельність продажу	+	+	+	+	-
Рентабельність виробництва	+	+	+	+	+
Фінансова незалежність (залежність)	+	+	+	+	+
Співвідношення власного і позикового капіталу	+	+	-	+	+
Рівень позикового капіталу	+	+	-	+	+
Рівень поточної заборгованості	+	+	+	-	-
Рівень фінансового ризику	+	+	+	+	+
Рівень маневреності власного капіталу	+	+	+	-	-
Платоспроможність (ліквідність) підприємства	+	+	+	+	+

Характеристика компонентів системи аналізу фінансового стану

Компоненти системи	Характеристика компонента
Мета	Надання інформації системі управління про фінансовий стан підприємства та можливості його оптимізації.
Об'єкт	Фінансовий стан підприємства
Суб'єкт	Аналітик, аналітичний відділ, бухгалтер-аналітик (відповідна посадова особа або уповноважений відділ)
Засоби	Методичний і технічний інструментарій
Операції	Збір, обробка, зберігання і передача інформації
Результат	Науково обґрунтоване оптимальне управлінське рішення
Забезпечення	Організаційне, інформаційне, методичне, технічне, кадрове та інші види забезпечення
Умови	Взаємозв'язок елементів системи; інформаційний зв'язок з рівнобіжними і вищестоящими системами
Структура	Система показників, яка характеризує фінансовий стан підприємства.
Функція	Проведення аналітичної оцінки фінансового стану підприємства, його зміни та розвитку
Техніка проведення	Аналітичні розрахунки, які здійснюються з використанням статистичних і математичних методів аналізу

Продовження додатку У

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
III. Поточні зобов'язання	34,4	34	42,4	97,9	52,7	- 0,4	- 1,2	8,4	24,7	55,5	130,9	- 45,2	- 46,2
Короткострокові кредити банків	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:													
товари, роботи, послуги	1	1	1	1	1,8	0	0	0	0	0	0	0,8	80
розрахунками з бюджетом	7,2	11,7	9,4	45	14,9	4,5	62,5	- 2,3	- 19,7	35,6	в 4 р.	- 30,1	- 66,9
розрахунками зі страхування	7	4,7	7,9	0	0	- 2,3	- 32,9	3,2	68,1	- 7,9	х	0	х
розрахунками з оплати праці	19,2	16,6	24,1	51,9	36	- 2,6	- 13,6	7,5	45,2	27,8	115,3	- 15,9	- 30,6
Інші поточні зобов'язання	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ПАСИВ, всього	1576,2	1584,6	1548,1	1355,7	1442,7	8,4	0,5	- 36,5	- 2,3	- 192,4	- 12,4	87	6,4

Методика розрахунку показників рентабельності малого підприємства

Показник 1	Порядок розрахунку 2	Характеристика показника 3
Показники рентабельності капіталу малого підприємства		
Рентабельність діяльності підприємства (сукупного капіталу)	<i>чистий прибуток / сума власного і позикового капіталу</i>	характеризує рівень прибутковості всього капіталу підприємства, що використовується в діяльності
Рентабельність власного капіталу	<i>чистий прибуток / сума власного</i>	характеризує рівень прибутковості власних коштів малого підприємства
Рентабельність основного (необоротного) капіталу	<i>чистий прибуток / сума основного капіталу</i>	характеризує рівень прибутковості основного капіталу
Рентабельність операційного капіталу	чистий прибуток / сума операційного капіталу	характеризує рівень прибутковості використання необоротних і оборотних активів
Показники рентабельності продажу малого підприємства		
Рентабельність реалізованої продукції	чистий прибуток / чистий дохід від реалізації продукції	Характеризує ефективність діяльності малого підприємства
Рентабельність доходів	чистий прибуток / всього доходів	характеризує рівень прибутковості отриманих доходів
Показники рентабельності виробництва малого підприємства		
Рентабельність виробництва продукції	чистий прибуток / собівартість реалізованої продукції	характеризує рівень прибутковості виробничої діяльності
Рентабельність продукції (виробництва, діяльності) в цілому	чистий прибуток / всього витрати	характеризує рівень прибутковості виробництва продукції

Динаміка рентабельності ТОВ НВО «ТЕЛЕМЕТРИЧНІ МЕДИЧНІ СИСТЕМИ» за 2015-2019 р.р., %

Назва показника	Роки					Відхилення			
	2015	2016	2017	2018	2019	2016/2015	2017/2016	2018/2017	2019/2018
						(+, -), пункт	(+, -), пункт	(+, -), пункт	(+, -), пункт
Рентабельність діяльності підприємства (сукупного капіталу)	- 15,22	0,55	- 2,90	- 18,28	9,16	15,77	- 3,45	- 15,38	27,44
Рентабельність власного капіталу	- 15,56	0,57	- 2,98	- 19,71	9,51	16,13	- 3,55	- 16,73	29,22
Рентабельність основного (необоротного) капіталу	- 18,48	0,72	- 3,83	- 30,22	14,07	19,2	- 4,55	- 26,39	44,29
Рентабельність операційного капіталу	- 15,22	0,55	- 2,90	- 18,28	9,16	15,77	- 3,45	- 15,38	27,44
Рентабельність реалізованої продукції	- 11,87	0,33	- 1,85	- 9,43	3,73	12,2	- 2,18	- 7,58	13,16
Рентабельність доходів	- 10,2	0,33	- 1,85	- 9,43	3,73	10,53	- 2,18	- 7,58	13,16
Рентабельність виробництва продукції	- 664,54	26,19	- 377,31	- 10,41	546,28	690,73	- 403,5	366,9	556,69
Рентабельність продукції (виробництва, діяльності) в цілому	- 10,56	0,34	- 1,82	- 8,62	3,90	10,9	- 2,16	- 6,8	12,52

Методика розрахунку показників фінансової стійкості малого підприємства

Показник 1	Порядок розрахунку 2	Характеристика показника 3
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	власний капітал / загальна валюта балансу	показує, яка частка активів підприємства сформована за рахунок власного капіталу
Коефіцієнт фінансової залежності	загальна валюта балансу / власний капітал	показує, яка сума активів припадає на 1 грн. власних коштів
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	позикові кошти / загальна валюта балансу	показує, яка частка позикових коштів приходить на одиницю капіталу, що використовується в діяльності
Коефіцієнт поточної заборгованості	поточні зобов'язання / загальна валюта балансу	показує, яка частина активів сформована за рахунок позикових ресурсів короткострокового характеру
Коефіцієнт стійкого фінансування	власний капітал + довгострокові зобов'язання / загальна валюта балансу	показує, яка частка активів сформована за рахунок стійких джерел
Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел	власний капітал / власний капітал + довгострокові зобов'язання	показує, яка частка стійких джерел сформована за рахунок власного капіталу
Коефіцієнт фінансової залежності капіталізованих джерел	довгострокові зобов'язання / власний капітал + довгострокові зобов'язання	показує, яка частка стійких джерел сформована за рахунок кредитних ресурсів
Коефіцієнт покриття боргів власним капіталом	власний капітал / залучений капітал	показує, яка частка залучених коштів може бути покрита за рахунок власного капіталу
Коефіцієнт фінансового левериджу (фінансового ризику)	залучений капітал / власний капітал	показує, яка частка позикового капіталу залучена підприємством у розрахунку на одиницю власного капіталу
Коефіцієнт забезпеченості запасів і витрат	власний оборотний капітал* / запаси	показує, якою мірою виробничі запаси покриті власними джерелами і не потребують залучення позикових коштів
Частка власного капіталу	власний оборотний капітал / оборотні активи	показує, яка частина оборотних коштів підприємства була сформована за рахунок власних джерел
Частка позикового капіталу	Поточні зобов'язання / оборотні активи	показує, яка частка оборотних активів була сформована за рахунок

1	2	3
Коефіцієнт маневреності	власний оборотний капітал / власний капітал	поточних зобов'язань показує, яка частка власного капіталу вкладена в оборотний капітал

* *Власний оборотний капітал = оборотні активи – поточні зобов'язання*

Динаміка відносних показників фінансової стійкості ТОВ НВО «ТЕЛЕМЕТРИЧНІ МЕДИЧНІ СИСТЕМИ» за
2015-2019 р.р.

Назва показника	Роки					Відхилення			
	2015	2016	2017	2018	2019	2016/2015 (+, -), пункт	2017/2016 (+, -), пункт	2018/2017 (+, -), пункт	2019/2018 (+, -), пункт
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,98	0,98	0,97	0,93	0,96	0	- 0,01	- 0,04	0,03
Коефіцієнт фінансової залежності	1,02	1,02	1,03	1,08	1,04	0	0,01	0,05	- 0,04
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,02	0,02	0,03	0,07	0,04	0	0,01	0,04	- 0,03
Коефіцієнт поточної заборгованості	0,02	0,02	0,03	0,07	0,04	0	0,01	0,04	- 0,03
Коефіцієнт стійкого фінансування	0,98	0,98	0,97	0,93	0,96	0	- 0,01	- 0,04	0,03
Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0	0	0	0
Коефіцієнт фінансової залежності капіталізованих джерел	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Коефіцієнт покриття боргів власним капіталом	44,82	45,60	35,51	12,85	26,37	0,78	- 10,09	- 22,66	13,52
Коефіцієнт фінансового левериджу (фінансового ризику)	0,02	0,02	0,03	0,08	0,04	0	0,01	0,05	- 0,04
Коефіцієнт забезпеченості запасів і витрат	0,95	0,98	1,26	1,39	1,21	0,03	0,28	0,13	- 0,18
Частка власного капіталу	0,88	0,90	0,89	0,82	0,89	0,02	- 0,01	- 0,07	0,07
Частка позикового капіталу	0,12	0,09	0,11	0,18	0,10	- 0,03	0,02	0,07	- 0,08
Коефіцієнт маневреності	0,16	0,21	0,22	0,35	0,32	0,05	0,01	0,13	- 0,03

Методика розрахунку показників ліквідності малого підприємства

Показник	Порядок розрахунку	Характеристика показника
1	2	3
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	грошові кошти + короткострокові фінансові вкладення / поточні зобов'язання	показує, яка частина короткострокових зобов'язань може бути погашена за рахунок готівкових коштів
Коефіцієнт швидкої ліквідності	грошові кошти + короткострокові фінансові вкладення + короткострокова ДЗ / поточні зобов'язання	показує, яка частина короткострокових зобов'язань може бути погашена за рахунок високоліквідних активів
Коефіцієнт поточної ліквідності	сума оборотних активів / поточні зобов'язання	показує, яка частина короткострокових зобов'язань може бути погашена за рахунок оборотних активів

Динаміка ліквідності ТОВ НВО «ТЕЛЕМЕТРИЧНІ МЕДИЧНІ СИСТЕМИ» за 2015-2019 р.р.

Показники	Роки					Відхилення			
	2015	2016	2017	2018	2019	2016/2015 (+, -), пункт	2017/2016 (+, -), пункт	2018/2017 (+, -), пункт	2019/2018 (+, -), пункт
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,561	0,656	2,618	0,450	2,501	0,095	1,962	- 2,168	2,051
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,602	0,779	2,618	2,265	2,512	0,177	1,839	- 0,353	0,247
Коефіцієнт поточної ліквідності	8,075	10,547	8,906	5,469	9,544	2,472	-1,641	- 3,437	4,075

Індикатори інтегральної оцінки фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва – юридичної особи

